

Vlaams
Parlement

vergadering **C274**
zittingsjaar 2019-2020

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Wetenschap en Innovatie

van 16 juli 2020

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Maaike De Vreese aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de voorwaarden voor de handelshuurlening en de bemiddeling door VLAIO – 3096 (2019-2020)	3
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het nieuwe werken na de coronacrisis – 3071 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de impact van verplichte tijdsregistratiesystemen op flexibel tijds- en plaats-onafhankelijk werken – 3090 (2019-2020)	6
Bijlage	8
VRAAG OM UITLEG van Allesia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het opleidingsaanbod en de opleidingswachlijsten – 3092 (2019-2020)	11
VRAAG OM UITLEG van Allesia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het individuele maatwerk in de sociale economie – 3093 (2019-2020)	14
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het begeleiden van langdurig zieken naar de arbeidsmarkt – 3097 (2019-2020)	16
VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de resultaten van de studie over het smartcitybeleid in Vlaanderen en over kennisdeling van smartcitytoepassingen – 2564 (2019-2020)	20
VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de projectoproep voor innovatieve projecten van lokale besturen – 3059 (2019-2020)	24
VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over fraude met de ecologiesteun – 3104 (2019-2020)	26

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de voorwaarden voor de handelshuurlening en de bemiddeling door VLAIO – 3096 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Ik wil het nogmaals hebben over de handelshuurlening, omdat ik me daar nog een aantal extra vragen bij stel. Sinds 6 juli 2020 kan de handelshuurlening aangevraagd worden via de online toepassing van het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO). Daarnaast doet VLAIO ondertussen ook een aanbod om te bemiddelen tussen huurder en verhuurder om te komen tot een overeenkomst. Het is belangrijk dat we onze ondernemers blijven ondersteunen. Zo kunnen we onze kmo's en bedrijven in stand houden en proberen de werkgelegenheid veilig te stellen.

Enkel ondernemers die ook recht hadden op een coronahinderpremie komen in aanmerking voor deze handelshuurlening. De handelshuurlening is bedoeld voor ondernemingen die verplicht werden de fysieke locatie die zij huren volledig of gedeeltelijk te sluiten. Daar zijn dus een aantal voorwaarden aan gekoppeld, wat zeer begrijpelijk is. We merken echter dat er sectoren en ondernemers zijn die uit de boot vallen. Ik focus me nu op één groep, maar er kunnen nog andere benadeelden zijn. Winkeliers zoals chocolatiers in toeristische centra, vielen onder de noemer voedingswinkels, dus essentiële bedrijven. Deze zaken moesten niet verplicht sluiten maar leden enorm omzetverlies. Ze haalden slechts een omzet van 10 procent ten opzichte van vroeger. Toch moesten ze maandelijks hun huurgeld blijven betalen. Daarom kunnen ze geen beroep doen op de handelshuurlening en de bemiddeling door VLAIO, terwijl ze daar toch wel sterk vragende partij voor zijn.

Daarover heb ik volgende vragen voor u, minister.

VLAIO doet vanaf 15 juli een aanbod om te bemiddelen. Hoe verloopt deze bemiddeling concreet? Welke methode wordt er gehanteerd? Wat zijn de eerste ervaringen? Misschien is het daarvoor nog te vroeg.

Veel ondernemers zien door de bomen het bos niet meer. Hoe zorgt u ervoor dat zoveel mogelijk ondernemers op de hoogte zijn van de handelshuurlening en het bemiddelingsaanbod?

Wat kan VLAIO doen voor de ondernemers die niet verplicht dienden te sluiten, maar toch een aanzienlijk omzetverlies hadden?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega De Vreese, het is inderdaad niet de eerste keer dat we dit dossier behandelen. Het is een dossier dat permanent in beweging is, dus ook nu.

Zoals gezegd, doet VLAIO vanaf 15 juli een aanbod om te bemiddelen. Hoe verloopt dat? Geïnteresseerde partijen kunnen een aanvraag indienen tot bemiddeling via de website van VLAIO. Op basis van een aantal vragen wordt dan afgetoetst of zij in aanmerking komen, dan wel beter doorverwezen worden naar andere instrumenten of begeleiding. Als de aanvraag in aanmerking komt voor bemiddeling, worden de gegevens van de partijen bezorgd aan een team van bemiddelaars,

aangesteld door VLAIO. Zij zetten dan een bemiddelingstraject op met de huurder en verhuurder.

De bedoeling is vooral om een patstelling te doorbreken die een gezamenlijke indiening van een handelshuurlening belemmert. Eens de patstelling doorbroken is, en de huurder en verhuurder inzicht hebben in de mogelijke verdere stappen, stopt de bemiddelingsopdracht. We gaan dus uit van korte, gerichte trajecten.

Op dinsdag 16 juni 2020 waren er zestig aanvragen tot handelshuurlening ingediend. Voor een aantal ervan ontbreekt nog de bevestiging van de verhuurder. Ondertussen werden zestien aanvragen goedgekeurd waarbij een akkoord is tussen huurder en verhuurder. PMV/z heeft een vijftal leningsovereenkomsten overgemaakt aan huurders.

Het is vandaag 16 juli. De bemiddeling loopt pas sinds 15 juli, nog maar een dag dus. Toch zijn er al twee aanvragen tot bemiddeling ingediend. De echte bemiddeling moet nog opstarten, dus er zijn nog geen concrete ervaringen. Het feit dat er al twee aanvragen zijn, toont aan dat het goed is dat we in dit instrument voorzien.

Dan, het bos en de bomen. Ik denk dat de voorbije maanden wel bewezen is dat VLAIO er zeer goed in slaagt om de beoogde doelgroepen in het kader van de coronamaatregelen te bereiken. Om specifiek het aanbod rond handelshuur te ondersteunen, werden een aantal initiatieven genomen.

Op het moment dat de aanvraagapplicatie werd opengesteld, op 6 juli 2020, heeft VLAIO een specifieke coronanieuwsbrief verspreid. Die gaat naar meer dan vijftigduizend geïnteresseerde ondernemers die zich hiervoor hebben ingeschreven. Dat aantal en ook de bekendheid van VLAIO zijn fors gestegen door de coronacrisis en door het feit dat er zoveel hinder- en compensatiepremie dossiers zijn.

Op 10 juli 2020 werd een webinar gegeven over de handelshuurlening en de mogelijkheid van een bemiddelingstraject. Hiervoor waren ongeveer 150 mensen ingeschreven. Daarnaast wordt ook ingezet op communicatie via sociale media.

Meer algemeen staan op de website van VLAIO alle coronagerelateerde steunmaatregelen gebundeld. We rekenen voor de communicatie ook op de partners op het terrein en het VLAIO-netwerk zoals de Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO), Comeos en Horeca Vlaanderen.

De handelshuurlening is inderdaad beperkt tot de doelgroep van ondernemers die een beroep kunnen doen op de coronahinderpremie.

De Vlaamse Regering heeft voor Vlaamse bedrijven met een omzetzak door de exploitatiebeperkingen ingevolge de coronamaatregelen genomen door de Nationale Veiligheidsraad, voorzien in een coronacompensatiepremie. Aansluitend daarop is een coronaondersteuningspremie van 2000 euro uitgewerkt die sinds 4 juli kan worden aangevraagd.

Bedrijven met omzetverlies die nog ondersteuning behoeven voor bepaalde financieringsnoden kunnen hiervoor een beroep doen op de verschillende instrumenten van ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV) en PMV/z. Ik vermeld hier bijvoorbeeld de startlening voor ondernemingen tot vier jaar of de corona-achtergestelde lening.

Er is een specifieke webpagina, ook bij VLAIO, omdat het bos en de bomen natuurlijk wel belangrijk zijn, onder de titel 'heropstart na corona'. Daar vinden ondernemers de nodige wegwijzers voor de ondersteuning van het herstel van hun activiteiten.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Minister, ik zie wat die cijfers nu al zijn. Nu al hebben veel mensen die handelshuurlening aangevraagd. Het Vlaams Parlement heeft die nood van onze ondernemers aan een tegemoetkoming in die bemiddeling juist ingeschat. Er is heel kort op de bal gespeeld met de coronahinderpremie en de compensatiepremie. Maar staat bijvoorbeeld die bemiddeling over de handelshuur ook open voor andere ondernemers? Is dat een optie die wordt bekeken of is dat een afgesloten zaak?

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik ben blij dat heel wat ondernemers intussen de weg hebben gevonden naar VLAIO. Ik heb ook uit het veld gehoord dat de regeling die de overheid of die u hiervoor hebt uitgewerkt ook al als hefboom is gebruikt om gewoon een regeling tussen een eigenaar en een huurder te vinden, als een soort drukkingsmiddel. Dat is ook een goed en positief afgeleid effect. In die zin is het openstellen van die bemiddeling inderdaad wel belangrijk. Ook al wordt finaal geen gebruik gemaakt van de handelshuurregeling zoals VLAIO die aanbiedt, kan die bemiddeling wel tot een bepaalde oplossing leiden tussen twee particulieren, tussen de huurder en de verhuurder. Ik hoop dat die extra wordt bekendgemaakt via het VLAIO-netwerk.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega De Vreese, om de chocolatiers en anderen tegemoet te komen, hebben we de tweede tranche van de compensatiepremie opengesteld. Het principe van de handelshuurlening konden we niet toepassen op die zaken omdat zij het genot hadden van een pand. Eigen aan de handelshuurlening en de kwijtschelding is dat je het genot niet hebt omdat er een verplichte sluiting was. Dat maakt het zo moeilijk om dat voor hen open te stellen.

De bemiddeling is op dit ogenblik ook beperkt tot zij die gebruik kunnen maken van een handelshuurlening. VLAIO zal dat zeker bekendmaken, zij hebben bemiddelaars aangesteld.

Ik begrijp de vraag maar als je in principe moet betalen, is er geen kader om te bemiddelen. Aangezien het instrument van die lening niet openstaat, is het moeilijk om VLAIO te laten bemiddelen.

Ik zal dit opnemen, maar ik vind ook dat onze ondernemersorganisaties daarin een rol zouden kunnen spelen. U weet dat we grote contracten met hen hebben goedgekeurd. Ik zal dus sowieso eens bekijken of er noden zijn waaraan zij of hun experts misschien kunnen tussenkomen. Op dit moment is het instrument van VLAIO echter beperkt tot tussenkomsten in het kader van de lening die we hebben goedgekeurd. We zullen nu zien hoe vaak daarop een beroep wordt gedaan. Zoals de heer Bothuyne zegt, zelfs als men niet tot het afsluiten van zo'n lening komt, kan de bemiddeling toch zinvol zijn geweest, om de twee tot elkaar te brengen. In principe is dat nu echter beperkt, maar ik zal sowieso nog navraag doen.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Ik denk dat het goed is om dat gewoon te vragen. Dan kunt u nog zien of er bijkomende noden zijn, of daar nog iets uit de bus komt. Ik begrijp ook de redenering achter de criteria die u hebt gebruikt voor die handelshuurlening en zo. Er moeten ergens voorwaarden zijn, maar wat wij bijvoorbeeld zien, is het geval van een chocolaterie die naast een toeristische winkel ligt. Ze moeten allebei dezelfde huur betalen, maar de ene kan hier wel een beroep op doen en de andere niet. Daarom kaart ik dit aan, en ik ben blij dat u nog eens verder zult bekijken wat de noden daar eventueel zijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik was nog iets vergeten te zeggen. Wat VLAIO wel doet, is kredietbemiddeling voor ondernemers die geen krediet krijgen bij de banken. VLAIO kan dus wel helpen, ook al kan die chocolatier dus geen beroep doen op een lening. Er is dus wel een instrument dat ze kunnen gebruiken. Misschien moeten we dat dan ook nog eens extra vermelden op de site, dat, als men om die reden in paniek is, onze bemiddelaars daar ook wel iets aan willen doen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het nieuwe werken na de coronacrisis
– 3071 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de impact van verplichte tijdsregistratiesystemen op flexibel tijds- en plaats-onafhankelijk werken
– 3090 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Collega's, corona heeft voor heel veel miserie gezorgd, maar heeft toch ook een aantal positieve neveneffecten met zich meegebracht. Een daarvan is het werken op afstand. We hebben het zelf ook ervaren. Ik moet eerlijk zeggen dat ik die digitale commissievergaderingen met vragen om uitleg als iets fantastisch heb ervaren. Voorzitter, ik hoop dat we dat in de toekomst nog zullen kunnen doen. Als parlement hebben wij ook een voorbeeldfunctie. De vraag bij velen is of we na corona meteen overgaan tot de orde van de dag, of we al die dingen zullen laten vallen en alles terug fysiek zullen doen. Ik hoop van niet. Ik hoop dat we een aantal dingen ook virtueel en op afstand kunnen blijven doen. Waarom? Omdat ons dat een verplaatsing uitspaart. Het is ecologisch. Omdat dat ons zeer veel tijd uitspaart. Ook wordt de combinatie tussen werk en gezin er enorm door versterkt. Je hebt ook meer levenskwaliteit: je kunt nog een keer gaan lopen of fietsen net voor een commissievergadering, zodat je de minister stralend vanuit je woonkamer kunt begroeten. Dat is allemaal zeer leuk.

Dat zijn dus allemaal opportuniteiten. Nu zien we op basis van de eerste cijfers dat er toch al een gestage afbouw is van al die zaken in de privésector en de publieke sector. Ik denk dat we een punt moeten maken van het duurzaam verankeren hiervan in onze samenleving. Ik voelde me daarin gisteren ook erg gesterkt door het advies van het economisch relancecomité.

Dit heeft ook een aantal neveneffecten. Collega Ongena zal dieper ingaan op heel de discussie over de tijdsregistratie en de prikklok. Ik vind dat iets uit de prehistorie. Ik denk dat we absoluut meteen af moeten van de prikklok en de tijdsregistratie, zeker als je ziet hoe verantwoordelijk heel veel werknemers zich hebben gedragen tijdens de coronaperiode en een 'extra mile' zijn gegaan.

Minister, ik ben eigenlijk zeer benieuwd naar uw visie daarop, en naar wat u daarover in petto hebt voor ons en de Vlaamse samenleving.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Dit is ongetwijfeld de natte droom van elke minister: gemuilkorfde parlementsleden. Maar ik ga nu toch even mijn mondkapje uitdoen. *(Gelach)*

Ik sluit me aan bij de vraag van collega Ronse. We weten dat corona dan misschien toch één positief effect heeft: de – hopelijk definitieve – doorbraak van telewerken, met alle voordelen die daaraan verbonden zijn. Collega Ronse heeft er al naar verwezen. Maar net op het moment dat we hopen dat die doorbraak er komt, worden we geconfronteerd met een arrest van het Arbeidshof van Brussel dat die opkomende nieuwigheid meteen in de kiem smoort. Het betreft een discussie tussen een ontslagen werknemer en een werkgever. Het arrest heeft bepaald dat werkgevers het best een tijdsregistratiesysteem hebben, om te vermijden dat ontslagen werknemers anders zeggen dat ze recht hebben op overuren. Het is dan aan de werkgever om aan te geven hoeveel overuren er waren. Dus krijg je daar een druk, een dwang om naar zo'n systeem te gaan. Dat kan het nadeel hebben dat heel wat werkgevers zullen overwegen om opnieuw zo'n tijdsregistratiesysteem in te voeren en thuiswerken daardoor grotendeels zullen verhinderen.

Het is natuurlijk een arrest en het betreft een individuele zaak, maar het risico bestaat dat het algemene draagwijdte zal krijgen en dat werkgevers twee keer zullen nadenken of ze wel degelijk meer ruimte zullen geven voor telewerken.

Minister, ik weet dat arbeidsduur onder de federale wetgeving valt. Dat besef ik goed genoeg. Het is aan de overkant om eens goed na te denken over hoe ze naar een moderner en soepeler systeem kunnen gaan. Maar toch heeft het ook invloed op onze plannen als Vlaamse Regering, en uw plannen als minister rond werkbaar werk.

Minister, in welke mate kan dat arrest van 22 mei volgens u het beleid rond werkbaar werk op Vlaams niveau beïnvloeden?

Gaat u na op welke manier we vanuit Vlaanderen werkgevers het best kunnen helpen, bijvoorbeeld door instructies te geven over hoe ze met een claim van achterstallige overuren te werk kunnen gaan?

Zult u uw federale collega aanspreken met het verzoek om de huidige, wat rigide regeling rond de arbeidsduurregeling te evalueren en bij te sturen, om op die manier – want uiteindelijk is dat de ambitie van ons allemaal – de baan vrij te maken om meer telewerken mogelijk te maken?

De voorzitter: En dat in de hele Vlaamse samenleving.

Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, de coronacrisis heeft een fundamentele verandering teweeggebracht in de manier waarop we ons werk organiseren. Je zou kunnen zeggen dat de voorbije maanden als het ware voor een proeflaboratorium hebben gezorgd, op een zeer grote schaal. Ik ben het met jullie beiden eens dat we dit momentum moeten aangrijpen om de positieve uitkomsten van de coronacrisis met ons mee te dragen naar de toekomst.

Eerst en vooral wil ik een persoonlijke noot meegeven. Ik vind de afwisseling tussen fysieke en digitale vergadering zeer positief, omdat je vragen om uitleg even goed vanop afstand kunt beantwoorden. Ik vind ook dat de dynamiek in de commissie er niet echt onder te lijden heeft. Voor mij – maar jullie zijn natuurlijk autonoom – is dat zeker iets dat in de toekomst kan blijven. Niet altijd, want fysiek contact – in mekaars ogen kunnen kijken, zij het vanop veilige afstand – vind ik ook belangrijk in mijn leven. Ik zou dus niet altijd opgesloten willen zitten in mijn bureau.

Wat is er allemaal mogelijk? Eerst en vooral moeten we ondernemingen verder ondersteunen voor de uitbouw van een evenwichtige toepassing van telewerken. Ook het uitbouwen van e-leren is voor mij een heel belangrijk punt. Ik zal daar deze middag nog wat uitleg over geven. We moeten op dat vlak echt doorbraken realiseren. Verder willen we opleiden, opleiden en opleiden – om de term levenslang leren niet meer te gebruiken, collega Claes – aantrekkelijker maken. Ten slotte willen we ondernemingen ondersteunen in hun HR-beleid.

Wat wil ik daarvoor allemaal doen? Ten eerste vraag ik in het kader van de nieuwe generatie sectorconvenanten 2021-2022 aan sectoren om ondernemingen te informeren en te sensibiliseren over wat werkbaar werk is, met inbegrip van de mogelijkheden om hiermee concreet aan de slag te gaan. Hierbinnen kunnen ook telewerken en de vraag hoe we een goed telewerkbeleid kunnen ondersteunen, aandacht krijgen.

Ten tweede – en dat is zeer goed nieuws – staan de instrumenten van het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) ook ter beschikking om ondernemingen te ondersteunen in hun innovatieplannen. Er is in het bijzonder de kmo-groeisubsidie voor advies of aanwervingen van specialisten en de steun voor onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten. Ik geef jullie de meest recente cijfers mee – en ik ben trots als ik zie hoe ondernemingen met de crisis omgaan. In de eerste helft van dit jaar ligt het aantal aanvragen meer dan 35 procent hoger dan vorig jaar. Bedrijven maken dus van de crisis gebruik om innovatiesteun of groeisubsidies aan te vragen. We zien dus geen terugval, ondanks de coronacrisis. Bedrijven maken duidelijk gebruik van de steunmogelijkheden om door innovatie sterker uit de crisis te komen.

Ik neem de cijfers er even bij. In vergelijking met de eerste jaarhelft van vorig jaar is er bij de kmo-groeisubsidie een stijging van 35 procent. Bij de onderzoeksprojecten is er in vergelijking met de eerste jaarhelft van vorig jaar een stijging van 38 procent. Bij de ontwikkelingsprojecten is dat een stijging van 46 procent (zie [bijlage](#)). Op elk van die drie terreinen zien we dus dat onze ondernemingen sprongen voorwaarts maken en ik vind dat we ons daarop moeten focussen. Gisteren ging het er tijdens de plenaire over dat we doorbraken moeten realiseren. Wel, dit zijn specifiek doorbraken om in je bedrijf op een andere manier aan de slag te gaan.

Collega Ongena, het vonnis van 22 mei was een arrest van het Arbeidshof te Brussel en een vertaling van Europese rechtspraak. Op 14 mei 2019 al maakte het Europees Hof van Justitie duidelijk dat de Europese reglementering een tijdsregistratiesysteem door de werkgever vereist. Het recente arrest van het Arbeidshof heeft geen onmiddellijke impact op de uitwerking van het beleid rond werkbaar werk. Verschillende HR-dienstverleners en media hebben reeds in informatie voorzien over de impact van dit arrest. Eigenlijk is het dus niet nodig om specifieke bijkomende informatie vanuit de Vlaamse Overheid te verschaffen over dit arrest. Waar ik wel een meerwaarde zie voor de overheid is om bedrijven te ondersteunen bij het implementeren van telewerk en plaats- en tijdsafhankelijk werken (PTOW) in hun organisatie. Het is niet omdat je moet registreren dat er geen telewerk meer kan zijn. We kunnen die twee dus wel combineren en daar zijn drie mogelijke manieren voor.

Ten eerste wordt er op de website van de Stichting Innovatie & Arbeid heel wat informatie beschikbaar gesteld rond telewerk. Dit informatieluik wordt nog voortdurend uitgebreid en er zal daarbij ook doorverwezen worden naar federale informatie. Ten tweede kunnen bedrijven via de werkbaarheidscheque advies en ondersteuning aankopen bij het opstellen van hun PTOW-beleid. Wij bieden dus eigenlijk ondersteuning via die werkbaarheidscheque. Die was tot op heden nog niet zo'n groot succes, dus dit is het moment om daar een doorbraak te realiseren.

Ten derde bieden we ondernemingen met de ESF-oproep (Europees Sociaal Fonds) 'Drive' gratis HR-steun op maat aan, via gespecialiseerde dienstverleners. Zij helpen de bedrijven om concreet aan de slag te gaan rond bijvoorbeeld PTOW. Via deze aanpak willen we de ondernemingen dus eigenlijk de instrumenten geven om dit verhaal goed aan te pakken.

Collega Ongena, het klopt dat de arbeidsduurregeling een federale bevoegdheid is. Wij moeten dus een duurzaam evenwicht zoeken tussen een efficiënte arbeidsorganisatie en de bescherming van de werknemers. Deze discussie vergt de nodige expertise en tijd. Het lijkt mij ook goed dat die discussie ook op het federale niveau ten gronde wordt gevoerd. Maar ik vind het wel belangrijk om binnen onze bevoegdheden in een brede ondersteuning te voorzien om binnen de federale en Europese juridische kaders een heel sterk PTOW-beleid uit te werken. Ik wil hier vooral sensibiliserend en motiverend optreden om werkbaar werk sterker ingang te doen vinden in het bedrijfsleven in Vlaanderen.

En tot slot eindig ik met een persoonlijke uitsmijter voor collega Ronse. U zei dat telewerken sowieso het gezinsleven ten goede komt. Ik heb ook een aantal medewerkers op mijn kabinet die heel jonge kinderen hebben die niet naar school konden, en zij kwamen met heel grote wallen onder hun ogen toe op het kabinet. Dat hangt dus een beetje van je eigen situatie af, maar het kan natuurlijk tot een pak extra kwaliteit leiden.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ja, onder één voorwaarde uiteraard: dat de scholen open zijn. Ik kan mij inbeelden dat telewerken anders een moeilijke zaak is, nietwaar, collega De Vreese? Een nachtmerrie zou ik zelfs zeggen.

Ik denk dat Vlaanderen klaarstaat. Ik vind het altijd heel indrukwekkend hoe snel de Vlaamse Regering met een heel arsenaal aan maatregelen, vaak ook geënt op bestaande instrumenten zoals die werkbaarheidscheque, klaarstaat om een vliegwieltje te zetten op dergelijke zaken. Dat is dus zeer goed, we zijn daar heel blij mee.

Wat mij een beetje meer zorgen baart is heel onze arbeidswetgeving. Als we nu heel de arbeidswetgeving niet naar de prullenmand verwijzen, gaan we het nooit doen. Ik denk dat corona er echt wel voor gezorgd heeft – je leest dat ook in de verslagen van de experts – dat we nooit meer dan nu gaan zien hoe rigide die arbeidswetgeving is, hoe moeilijk die afgestemd is op onze actuele noden: het feit dat mensen van sector naar sector gaan, van bedrijf naar bedrijf, uitgeleend worden, telewerken, noem maar op. U hebt ook heel het verhaal rond de arbeidsduur aangehaald. Volgens mij moeten we ons echt wel voorbereiden vanuit Vlaanderen om heel onze arbeidswetgeving vanaf een wit blad te hertekenen. Minister, ik ben heel erg bereid om u daarin bij te staan, hetzij via telewerk, hetzij fysiek.

De voorzitter: Uw flexibiliteit siert u.

De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Het is inderdaad heel belangrijk dat we een duidelijk signaal geven, namelijk dat dat arrest niet betekent dat er geen ruimte is voor telewerken. Ik denk dat de twee perfect te combineren zijn, zowel de verplichting om een tijdsregistratiesysteem in te voeren als ruimte geven aan uw werknemers om thuis te blijven werken. Onder bepaalde voorwaarden, maar met de nieuwe technieken die vandaag bestaan, zijn de twee echt te combineren. We moeten heel duidelijk het signaal geven om te vermijden dat werkgevers afgeschrikt worden door de fall-out die zo'n arrest met zich mee kan brengen. We weten dat het vooral een federale bevoegdheid is, maar u hebt zelf al verwezen naar het Vlaams beleid

ter zake, en u hebt zelf al verwezen naar twee initiatieven die lopende zijn: enerzijds de ESF-oproep Drive, waar bedrijven hr-ondersteuning kunnen krijgen op maat, en anderzijds uw werkbaarheidscheques die u onlangs hebt uitgebreid naar de socialprofitsector.

Daar heb ik twee bijkomende vragen. Hebt u al wat meer zicht op dat project Drive waarop men vanaf 14 januari kon inschrijven? Hoe groot is het succes? Is daar misschien ook een correlatie met corona te vinden? U hebt zelf al verwezen naar de andere subsidies of initiatieven die groeiende zijn: misschien is daar ook een toename.

Langs de andere kant zijn die werkbaarheidscheques tot nu toe geen al te groot succes. Met de uitbreiding naar de socialprofitsector hoopt u dat dat al wat meer kan zijn. Ook daar wou ik gewoon eens informeren of u er al wat meer zicht op hebt.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, ik sluit me graag aan bij de vraagstelling van de collega's. Ik denk dat telewerken heel vaak door veel mensen als een soort van heilige graal werd gezien, als oplossing voor alle problemen op de arbeidsmarkt, terwijl het dat niet is, en dat het andere werkgevers vooral schrik aanjoeg: "wat wil dat zeggen qua productiviteit, controle over het proces en vertrouwen in mijn medewerkers?" De afgelopen periode heeft getoond dat beide realiteiten overdreven zijn en dat telewerken vooral iets is dat we verder moeten uitbouwen. We moeten zien dat we de voordelen die er zijn, kunnen capteren en de nadelen tegenhouden.

Ik denk dat heel velen van ons – en collega Ronse heeft er al naar verwezen – de afgelopen maanden hebben ontdekt dat we heel wat vergaderingen die we hebben gehad pre corona, nooit meer zullen doen. Dat kunnen gewoon Zoomvergaderingen zijn van een half uur in plaats van ons allemaal te verplaatsen naar één plek. Die les heb ik geleerd en ik zie iedereen al volmondig ja knikken. Ik denk ook dat heel wat mensen hebben ontdekt dat ze de collega's waar je misschien pre corona vaak op hebt gevloekt op de werkvloer en het menselijke contact toch wel beginnen te missen na x-aantal weken. Ik spreek voor mensen in mijn omgeving. Het is geen persoonlijke appreciatie, voor alle duidelijkheid. Maar mensen beseffen niet eens wat de meerwaarde van een werkvloer is: het contact met elkaar, overleggen en de een-op-een-contacten. Dat is ook iets waar er heel erg rond gewerkt is.

U hebt ook al aangegeven dat er heel wat proefprojecten en onderzoeken lopen om te zorgen dat we dat in Vlaanderen maximaal kunnen implementeren. Ik heb een informatieve vraag. Deze Vlaamse Regering heeft vaak gezegd dat ze zich spiegelt aan Nederland en de Scandinavische landen. Dat roept bij me de vraag op of dat internationale voorbeelden over telewerk zijn waar Vlaanderen inspiratie uit kan putten. Ik heb het gevoel dat we door de coronacrisis plots voor een heel braakliggend terrein liggen waarin u nu structuur probeert te brengen. Zijn er voorbeelden over de landsgrenzen heen die ons kunnen inspireren en waarbij u als minister zegt: 'dat model vind ik wel heel goed en daar zou ik verder op willen inpikken'?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik geef eerst een punctueel antwoord. We hebben de werkbaarheidscheques. We hebben de scoop een beetje gewijzigd omdat we die afgestemd hebben op de coronacontext, bijvoorbeeld aanpassingen aan de werkpost en arbeidsorganisatie in een gewijzigde context post corona wordt meegenomen of de impact op het psychische welbevinden. De Vlaamse Regering heeft de werkbaarheidscheques onmiddellijk aangepast aan de context van corona om

die populairder te maken. Wat de cijfers betreft zijn er al in totaal 159 aanvragen. Nu zijn er al 46. Dus er is nog wel wat progressiemarge en ik druk me voorzichtig uit omdat dit echt een goed instrument is om aanpassingen te doen en om ook het telewerken een plaats te geven, zeker na de aanpassingen die we zelf gedaan hebben.

Mijnheer Annouri, aandacht voor sociaal contact is opgenomen in het advies van de experts. Ik vind een mix ideaal. Ik zou het nooit kunnen om permanent te moeten telewerken. Ik heb dat gezien. Ik had tijdens de coronacrisis elke week een uur overleg met de sociale partners. We moesten zoveel maatregelen nemen dat ik die heel veel moest zien. Ik wil graag dat werkgevers en werknemers akkoord gaan. We hadden de gewoonte om elke maandagmorgen een uur Teamsvergadering te doen. Twee weken geleden hadden we onze eerste fysieke vergadering en het was bijna champagnetijd. We hebben dat niet gedaan, maar iedereen was zo uitgelaten omdat we elkaar terugzagen. Het was nog in een grote zaal met heel veel afstand. Dan voel je dat je eigenlijk de twee moet kunnen combineren.

Het is het heel goed als je snel advies nodig hebt. Dan kun je kort op de bal spelen. Je hebt mensen die liever telefoneren, maar ik vind Teams gemakkelijker omdat je elkaars gelaatsuitdrukkingen ziet. Ik ben iemand die nogal veel van het gezicht probeert af te lezen. Met een mondmasker is dat moeilijk. Nu heb ik eigenlijk meer problemen dan in mijn Teamsvergaderingen om jullie uitdrukkingen te zien.

Ik vind dat we dat moeten vasthouden en daar een plaats aan geven. Ik ben het er zeker mee eens dat we dat moeten mixen.

Deze namiddag zal het ook nog interessant zijn, denk ik. Sowieso evalueren we de inspanningen grondig om te kijken op welke manier we tot een nieuw kader voor werkbaar werk kunnen komen, waar telewerken zeker een plaats moet krijgen.

Het voordeel van corona is dat we de inzichten die onze organisatiedeskundigen al twintig jaar hebben – en velen onder jullie hebben het hier opgemerkt – nu eindelijk kunnen realiseren. Het zal ook een aangepaste vorm van leidinggeven vragen: doelstellingen bepalen over wat je thuis gaat doen of niet doen. Als je natuurlijk loslaat, zal dat geen succes zijn. Iedereen heeft een kader nodig waarbinnen hij kan werken.

Voor Drive hebben we dit jaar al 65 aanvragen. Dat is ook niet slecht te noemen, maar daar is er ook nog groeimarge.

Voor het Europees Sociaal Fonds (ESF) heb ik voorlopig geen andere cijfers, maar Drive is ESF.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Alessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het opleidingsaanbod en de opleidingswachtlijsten – 3092 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Alessia Claes (N-VA): De Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) biedt heel wat verschillende soorten opleidingen aan voor verschillende doelgroepen. Zo zijn er opleidingen voor knelpuntberoepen, korte workshops, afstandslernen. Ze zijn zowel gericht op werknemers als op werkzoekenden

die zich nog willen bijscholen. Tijdens de coronacrisis zagen we dat de vraag naar de online opleidingen ongekeerde hoogtes bereikte.

De toekomst van onze Vlaamse arbeidsmarkt is momenteel erg onzeker. Het economische klimaat na de coronacrisis zal mogelijk leiden tot een stijging van het aantal werkzoekenden. Misschien komt er in het najaar nog een tweede coronacrisis. Het is dus niet ondenkbaar dat de vraag naar opleidingen bij VDAB sterk zal stijgen, enerzijds door de vraag van werknemers die zich nog sterker willen positioneren op de arbeidsmarkt, anderzijds door de vraag van werkzoekenden die hun competenties dienen bij te schaven om zo sneller weer aan de slag te kunnen gaan.

Daarover heb ik volgende vragen voor u, minister.

Is er op dit moment een stijgende trend in het aantal inschrijvingen voor VDAB-opleidingen of opleidingen bij de partners? Op welke manier hebben de coronamaatregelen en de veiligheidsvoorschriften een impact op de organisatie van de opleidingen?

Zijn er, sinds de lockdown, vanaf 13 maart 2020, opleidingen waar er wachtlijsten zijn ontstaan? Op welke manier worden deze wachtlijsten weggewerkt?

Wat is het plan van aanpak indien er een toename is in het aantal inschrijvingen voor de VDAB-opleidingen? Op welke manier kan er in een extra opleidingscapaciteit worden voorzien of flexibel worden ingespeeld op deze situatie?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Door de coronamaatregelen moest VDAB net als vele andere opleidingsverstrekkers de deuren van zijn locaties tijdelijk sluiten. Voor de opleidingen die fysiek doorgaan in een opleidingscentrum van VDAB of bij partners is er daardoor een duidelijke afname van het aantal opleidingen sinds de start van de coronacrisis. Zo ligt het aantal gestarte opleidingen in de maand juni – dat zijn er 907 – beduidend lager dan in juni vorig jaar. Toen waren er 2530 gestarte opleidingen. Toch is dit al een verdubbeling tegenover de maand mei, toen er slechts 407 effectief opgestarte opleidingen waren.

Daarentegen, collega's – ik probeer jullie toch een beetje gelukkig te maken – stellen we wel vast dat de inschrijvingen voor de online opleidingen van VDAB zeer sterk gestegen zijn. Vooral in de maand april steeg het aantal online inschrijvingen met meer dan 200 procent. In de maanden maart en mei werd een stijging van meer dan 90 procent genoteerd. Wat betekent dat in harde cijfers? Voor de maanden maart tot en met juni noteren we in totaal bijna 80.000 inschrijvingen voor online opleidingen, goed voor 40.000 unieke cursisten. In dezelfde periode vorig jaar waren dat er 16.800 voor 35.000 online opleidingen. Dat zijn dus zeer goede cijfers.

De coronamaatregelen en de bijhorende veiligheidsvoorschriften hebben uiteraard een impact. De opleidingen die sinds 13 maart 2020 lopend waren in een opleidingscentrum hebben door de lockdown vertraging opgelopen. We geven die cursisten de ruimte om hun opleiding af te werken maar VDAB moet hier uiteraard ook rekening houden met specifieke veiligheidsvoorschriften, wat zich vertaalt in een beperktere opleidingscapaciteit omwille van social distancing of bijvoorbeeld het ontsmetten van machines of leerplekken.

Die beperkte opleidingscapaciteit doet zich voor, zowel bij VDAB als bij de partneropleidingen.

VDAB vangt dat op door sterker in te zetten op het combineren van verschillende methodieken. Online opleidingen en werkplekleren vormen vandaag een waardige

voorbereiding of aanvulling op het klassieke leren in een opleidingscentrum. De wachttijd naar een fysieke opleiding kan zinvol ingevuld worden met online modules. Denk maar aan online opleidingen om bijvoorbeeld de kennis van het Nederlands of rekenkundige vaardigheden bij te spijkeren. De 4 miljoen euro waarin we extra hebben voorzien voor VDAB dient om bijkomende online modules te ontwikkelen zodat niet alleen het leerplatform wordt verbeterd maar ook de kwantiteit en de kwaliteit van het aantal online opleidingen toeneemt.

Wachttijd is dus geenszins verloren tijd zoals het woord doet vermoeden. Mevrouw Claes, we moeten daar misschien nog een nieuwe term voor vinden.

VDAB ontwikkelt daarom momenteel een meting en parameters van wachttijd die rekening houden met deze huidige realiteit zodat we dit nauwgezet kunnen opvolgen.

Wanneer een opleiding toch geconfronteerd wordt met een lange wachttijd, dan wordt er onderzocht of het zinvol is om extra capaciteit in te kopen – wanneer het aantal openstaande vacatures dat verantwoordt – of om de kandidaten naar een andere opleiding te heroriënteren.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Minister, ik dank u voor het antwoord en voor de duidelijke en positieve cijfers. De afgelopen maanden hebben we geleerd dat we vooral moeten inzetten op het opleiden. We hebben het daar vaak over gehad in de commissie, ik zal het vandaag dan ook niet herhalen, en ook het relancecomité heeft deze week nog gezegd dat we moeten investeren in leren, bijleren en vorming.

VDAB is een belangrijke partner om die opleidingen te organiseren en toe te leiden naar een gepaste vorming op maat van elke Vlaming. We moeten daar snel en kort op de bal kunnen spelen. Dus voor wie gemotiveerd is, knaagt het wachten aan het enthousiasme. We moeten dan ook een goed evenwicht vinden tussen vraag en aanbod, we moeten proberen die lange wachttijden te vermijden, zeker in de toekomst, als we niet goed weten wat het najaar zal brengen. Ook lege leslokalen kunnen we best vermijden.

Minister, ik heb nog een bijkomende vraag. Stel dat er een tweede coronacrisis komt dit najaar, is er dan een combinatie mogelijk met het online leren wanneer mensen bijvoorbeeld in wachttijd moeten gaan of op een wachtlijst moeten gaan staan? Kan dan die optie worden bekeken van digitale opleidingen en zelfstudie of stages? Ik heb u zonet horen zeggen dat die mogelijkheid er wel is.

Ik heb ook gehoord dat er wachttijden zouden zijn bij de IBO-opleidingen (individuele beroepsopleiding). Is die trend daar ook zichtbaar?

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Mevrouw Claes, ik dank u voor de interessante vraag. Ik sluit me eigenlijk helemaal aan bij uw laatste opmerking. We hebben de klassieke opleidingen waar de trend naar digitalisering groot is, wat natuurlijk een heel goede zaak is. De cijfers die u geeft, minister, tonen ook aan dat de vraag en de interesse groot zijn, wat ons natuurlijk tevreden stemt. Maar daarnaast zijn er ook de IBO's waarbij opleiding en werkervaring worden gecombineerd. Uit alle rapporten die deze week zijn verschenen, blijkt dat we daar nog veel meer moeten op inzetten. Die IBO's hebben ook wel wat te lijden gehad onder de coronacrisis: heel wat IBO's zijn stilgelegd, andere werden on hold gezet.

Wat is daar de stand van zaken? Werden die meest stopgezette IBO's intussen hernomen? Hoe zit het met de nieuwe IBO's? Staan ze nog altijd on hold of komt

er opnieuw schot in de zaak? En wat bij een eventuele tweede golf: trekt VDAB lessen uit de voorbije periode om die IBO's maximaal in stand te houden? Ik weet dat u afhankelijk bent van de werkgever, maar misschien kan eens met de betrokken werkgevers rond de tafel worden gezeten.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord

Minister Hilde Crevits: Ik ben blij met de aanvullingen over de IBO's. Ik denk niet dat daar op dit ogenblik wachttijden zijn, maar ik moet dat ten gronde bekijken, dat verschilt van bedrijf tot bedrijf.

Ik heb het al in een vorige commissievergadering gezegd: voor mij is een IBO iets spectaculairs, toch op papier. Als we in de toekomst meer opleiding willen, dan moeten er veel meer IBO's komen. Dat geloof ik echt. Als er daarvoor op dit ogenblik hinderpalen zijn, dan moeten we die systematisch wegwerken. Zeker voor mensen die kortgeschoold zijn, kan het immers heel belangrijk zijn om in het kader van een praktijkomgeving aan herscholing te kunnen doen. De IBO als product is beschermd. Ook, en dat is een beetje tussen de mazen van het net geglipt tijdens de coronacrisis, hebben we in een extra coronavergoeding voorzien voor mensen die in een IBO zitten, omdat we geloven in het instrument en we het ook willen beschermen in deze moeilijke tijden.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Dank u wel voor de bijkomende reactie. Ik stel die vraag in verband met die IBO's inderdaad omdat bedrijven waarschijnlijk ook met minder capaciteit op de werkvloer zitten of, rekening houdend met hetgeen binnenkomt qua opdrachten, iets voorzichtiger zijn met het aanwerven van extra personeel of het aanbieden van die stage- of opleidingsmogelijkheden.

Ik had ook een schriftelijke vraag gesteld in verband met die IBO-premies, en inderdaad, we zien dat er ook in coronatijden nieuwe IBO's worden opgestart, maar dat er ook heel veel IBO's on hold zijn gezet, die dan ook later terug worden opgestart. Misschien is het ook wel interessant om in het najaar te bekijken hoe die trend verder evolueert.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Allessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het individuele maatwerk in de sociale economie – 3093 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Minister, zowel in het Vlaams regeerakkoord als in de beleidsnota Werk en Sociale economie werd een duidelijke visie voor de sociale economie uiteengezet, met de focus op zowel het collectieve als het individuele maatwerk. Zo wilt u de samenhang tussen de sociale economie en de reguliere economie versterken om meer jobs te creëren voor doelgroepwerknemers. De invoering van het individueel maatwerk biedt kansen om de sociale economie anders en sterker te positioneren. Zo tracht men via een goede samenwerking tussen de sociale economie en de reguliere economie meer doelgroepwerknemers beter te laten doorstromen naar een reguliere job. Dat geeft kansen op de arbeidsmarkt, maar ook kansen op ondersteuning en begeleiding voor wie er nood aan heeft.

In de commissievergadering van 6 februari van dit jaar kondigde u aan dat het Departement Werk en Sociale Economie (WSE) een visie uitwerkt voor de uitrol van het individueel maatwerk. De afspraak met de sector was om tegen de zomer klaar te zijn met een duidelijke visietekst, die vervolgens aan de Vlaamse Regering zou worden voorgelegd en zou worden vertaald in decretale regelgeving.

Minister, kunt u meer toelichting geven over het afgelegde traject sinds februari? Welke partners werden betrokken? Wat is de stand van zaken? Hoe ver staat het met de visietekst en de uitrol van het individueel maatwerk? Wanneer wordt de conceptnota voorgelegd aan de Vlaamse Regering? Wat zijn de volgende te zetten stappen? Wat is de timing? Zijn er knelpunten of moeilijkheden die het traject vertragen? Kunt u meer toelichting geven bij de krijtlijnen van de visietekst? Welke accenten worden er gelegd?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Claes, u bent een helderziende. Vorige vrijdag, op 10 juli, is de conceptnota als mededeling goedgekeurd door de Vlaamse Regering. De vorige maanden hebben het Departement WSE en mijn kabinet een ruime consultatie gedaan, met Voka (Vlaams netwerk van ondernemingen), de Vereniging voor Social Profit Ondernemingen (Verso), de Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO), de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB), met de vakbonden ACV, ABVV en ACLVB, met de maatwerkkoeplets Groep Maatwerk en HERWIN, de Koepel Lokale Diensteneconomie (LDE) en een aantal grote lokale besturen, waaronder Antwerpen en Gent. Dit is een niet-limitatieve opsomming. De huidige conceptnota heeft tegelijk de ambitie om een verdere consultatie bij de belangrijkste actoren mogelijk te maken, zodat we vanaf het najaar van dit jaar een ontwerp van decreet betreffende individueel maatwerk kunnen opstellen. Tegen het voorjaar van 2021 zou dat volledig rond moeten zijn. Dat betekent dat ten laatste op 1 januari 2023 het nieuwe kader volledig zou moeten zijn uitgerold. Die conceptnota is een publiek document. U kunt die raadplegen in de DORIS-databank.

De doelstelling van de maatregel is de tijdelijke, maar mogelijk verlengbare ondersteunde tewerkstelling van personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Die afstand wordt gekenmerkt door een groot rendementsverlies en/of de nood aan begeleiding. Ter compensatie zijn twee elementen essentieel. De eerste is de loonpremie, waarmee de overheid de werkgever een financiële incentive geeft. De tweede is de begeleidingspremie, om de werknemer met een grote afstand te begeleiden als hij een job vindt.

Het uitgangspunt is dat alle ondernemingen in aanmerking komen en dat zowel de werknemers als de zelfstandigen een beroep zullen kunnen doen op het individuele maatwerk (IMW).

Bij de invoering van het individuele maatwerk wil ik tegelijk een voldoende afstemming met de bestaande tewerkstellings- en beleidsmaatregelen, zoals bijvoorbeeld met collectief maatwerk. Ook willen we de Vlaamse ondersteuningspremie (VOP) integreren in de IMW-maatregel en de SINE-maatregel (sociale inschakelings-economie) hervormen. We bekijken ook hoe de tewerkstellingsmaatregel voor de lokale diensteneconomie kan worden ingekanteld en geïntegreerd.

Het is een complexe puzzel. Ik dacht dat sociale economie eenvoudig was, maar het is zeer complex. Ook budgettair hangt daar veel aan vast.

Wat zijn de knelpunten? Iedereen die de voorgeschiedenis kent, weet wat de problemen zijn: de hervorming of uitdoving van de SINE-maatregel en de inkanteling

van de lokale diensteneconomie in individueel maatwerk zijn grote uitdagingen, zowel budgettair als financieel.

Maar ik wil dat positief bekijken. Want het individuele maatwerk biedt mooie opportuniteiten voor personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt om financieel ondersteund of begeleid aan de slag te kunnen gaan, ook bij gewone werkgevers. IMW zal de nodige ondersteuning bieden voor gewone werkgevers om die werknemers te begeleiden en te ondersteunen op maat. Voor mij is het ook van belang – dat is de reden waarom de conceptnota werd goedgekeurd – om snel werk te maken van het decreet.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Bij de hervorming van de sociale economie was het in het begin de bedoeling om enerzijds het collectief maatwerk en anderzijds het individuele luik uit te werken. Het collectief maatwerk is van start gegaan en vervangt de vroegere sociale en beschutte werkplaatsen, het individuele maatwerk moet nog worden uitgewerkt.

Ik weet het: hervormingen zijn nooit gemakkelijk. We zullen het oude verhaal vervangen door iets nieuws. Ik weet dat het ook niet de bedoeling is om over één nacht ijs te gaan. Het systeem moet goed in elkaar zitten. Dus beter wat meer tijd dan te snel schakelen. Een belangrijk principe is dat een doelgroepwerknemer binnen het individuele maatwerk in een regulier bedrijf dezelfde ondersteuning en begeleiding moet krijgen als in een maatwerkbedrijf. Ze kunnen daarvoor een beroep doen op de expertise van de maatwerkbedrijven of andere partners. Hebt u al een idee hoe die begeleiding op de werkvloer concreet zal worden uitgewerkt?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dat zijn zaken die tijdens de komende periode zullen worden uitgewerkt. Het is een zeer delicate oefening. Ik kan daarin nog geen definitieve krijtlijnen trekken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het begeleiden van langdurig zieken naar de arbeidsmarkt – 3097 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, ik heb eerlijk gezegd getwijfeld of ik die vraag zou stellen, omdat de context waarin we leven door corona helemaal veranderd is. Maar ik heb ze toch gesteld en ik zal u zeggen waarom: ik heb berichtgeving gezien – en ik heb u ook een schriftelijke vraag gesteld – waaruit blijkt dat van de 8260 covid-vacatures na drie maanden slechts een duizendtal zijn ingevuld. Dus nog geen 14 procent van de vacatures wordt ingevuld, ook tijdens corona. Dat gaat een beetje in tegen wat we denken. We denken dat iedereen zo snel mogelijk aan het werk wil, maar we zitten nog altijd met die mismatch aan vacatures.

We hadden een thematiek op de agenda gezet, namelijk dat we mensen die niet noodzakelijk een werkloosheidsuitkering genieten, maar in een ander statuut zitten – hetzij geen uitkering, hetzij langdurig ziek of noem maar op – willen verleiden om opnieuw aan de slag te gaan.

We hebben met u een zeer interessante gedachtewisseling gehad over een versterkte samenwerking met het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV) en toen hebt u gezegd dat u stappen zou zetten, waaronder een rondetafel, en dat u ook zou kijken naar mogelijke bouwstenen voor een samenwerking met het RIZIV.

Hebt u meer informatie over het traject sinds februari 2020? Is er al een visietekst over de uitrol van dat verhaal?

Werd het VIONA-onderzoek (Vlaams Interuniversitair Onderzoeksnetwerk Arbeidsmarktreportering) ondertussen opgeleverd? Wat zijn de belangrijkste conclusies van dit onderzoek? Op welke manier kan de aanpak uit het buitenland inspirerend zijn voor Vlaanderen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega, dit is een belangrijke vraag, maar ik moet u wel zeggen dat we de rondetafels die we voor 16 maart en 16 juni 2020 hadden gepland, hebben moeten annuleren. U zult wel begrijpen waarom. Ik vond het een beetje een raar moment om hier grote overlegmomenten rond te houden.

Dit betekent niet dat de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) stil heeft gezeten, want de dienstverlening is online verder gegaan. Verschillende personen die door ziekte afwezig zijn, zagen het als een echte meerwaarde dat er toch contact genomen werd. Er zijn ook grote inspanningen geleverd om de contacten te behouden, iets wat voor deze doelgroep van langdurig zieken wel van belang is, zo hebben we gemerkt.

We hebben vanuit de Vlaamse Regering verschillende maatregelen genomen die een positief effect hadden op de situatie van langdurig zieken. Denk maar aan bijvoorbeeld de compensatie bij de IBO-premie (individuele beroepsopleiding). We hebben 48 IBO's van personen met een RIZIV-uitkering stopgezet door overmacht. Zij kregen hierdoor recht op een vergoeding. Ook het aanbod aan jobcoaching via de gespecialiseerde opleidings-, begeleidings- en bemiddelingsdiensten (GOB's) werd opnieuw in de kijker gezet. De oproepen van het Europees Sociaal Fonds (ESF) rond werkbaar werk passen ook in dit verhaal.

Het systeem van tijdelijke werkloosheid heeft voor personen met een RIZIV-uitkering een aantal effecten die we nu nog steeds moeilijk kunnen inschatten. Er is de verwachting dat mensen vanwege tijdelijke werkloosheid minder geneigd waren om een doktersbriefje te halen. Het zou dus kunnen dat we straks een inhaalbeweging zullen zien. Ook kunnen we verwachten dat bepaalde diagnoses later vastgesteld zullen worden, bijvoorbeeld omdat mensen een medische behandeling onderbroken hebben. Maar dat kunnen we nu nog niet zien.

Nu, de coronacrisis heeft zijn impact ook hier gehad. Het RIZIV verwacht hier de komende tijd een duidelijker zicht op te krijgen. Van onze kant plannen we ook een reflectie om te zien hoe we lessen kunnen trekken uit deze crisisperiode. Zo kunnen we leren uit de digitale dienstverlening. Ik had met Wim Adriaens nog een gesprek en hij zei dat men vroeger heel sceptisch stond tegenover digitale dienstverlening, terwijl men daar nu positief tegenover staat. Voor een aantal mensen is dat dus heel goed en daarom moeten we dat instrument echt wel behouden.

Het VIONA-onderzoek vergelijkt een aantal buitenlandse voorbeelden om te komen tot een hogere werkzaamheidsgraad voor personen met een arbeidshandicap en richt zich dus niet specifiek op langdurig zieken. We beschikken over heel wat ondersteuningsinstrumenten, maar stellen vast dat deze niet altijd voldoende bekend zijn bij de werkgevers. De onderzoekers, Dries Van Herreweghe en Mick Lambrechts, komen het onderzoek begin september op mijn kabinet voorstellen

en ik verwacht dat het een boeiende discussie zal worden. Zodra ze bij mij langsgesproken zijn en we rond zijn, kan ik het onderzoek officieel vrijgeven binnen de voorziene termijn. U moet natuurlijk wel begrijpen dat de onderzoekers eerst eens bij mij moeten langskomen, omdat wij de opdrachtgever waren.

De rondetafel was initieel in drie fases voorzien, een bijeenkomst in maart 2020, een bijeenkomst in juni 2020 en een bijeenkomst in september 2020. Ik wil nog altijd komen tot een Vlaamse visie op re-integratie op de werkvloer van personen met gezondheidsproblemen. De rondetafel van 22 september 2020 zal normaliter wel plaatsvinden, maar volgens een webinarformule. De partners van de rondetafel zijn de ondertekenaars van de samenwerkingsovereenkomst. Dit zijn VDAB, het Gespecialiseerd Team Bemiddeling (GTB) en het RIZIV, maar we willen in de vernieuwde samenwerking ook breder gaan. Zo betrekken we ook adviserende artsen, preventiediensten, het Departement Werk en Sociale Economie, het federale niveau en ook een aantal stakeholders, zoals het Vlaams Patiëntenplatform.

Ik heb dus noodgedwongen wat moeten schuiven in de planning, maar dat neemt niet weg dat de thematiek me zeer na aan het hart ligt. Het gaat hier ook niet om mensen die ziek zijn 'over the top' stimuleren. We willen mensen die ziek zijn, waarde laten halen uit het kunnen werken.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Het verheugt mij dat de thematiek nog altijd op de agenda staat en dat uw plannen op dat vlak ongewijzigd zijn. Dat is een goede koers, denk ik. We wachten best af tot de twee momentums: 16 september, wanneer het op uw kabinet komt – ik ben blij dat het nadien ook richting parlement zal gaan, dat zal een interessante zaak zijn, misschien kan dat dan leiden tot een gedachte-wisseling of hoorzitting waar ze het komen voorstellen – en naar het webinar op 22 september ben ik ook vrij benieuwd. Het is goed dat u en de Vlaamse Regering op koers zijn om daar echt iets van te maken.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Ik denk dat we allemaal een zekere schroom hebben als we spreken over het activeren van langdurig zieken. We zijn toch bezig met nieuwe namen te zoeken, misschien moeten we eens nadenken want als je daarover begint, ben je bijna een onmens, terwijl we allemaal weten dat dat natuurlijk een heel diverse groep is. Niemand van ons pleit ervoor – dat denk ik toch – om mensen die totaal niet kunnen werken te activeren. Maar er zitten dus heel veel mensen bij die wel aan de slag zouden kunnen gaan en voor wie het zelfs beter zou zijn dat ze aan de slag gaan. We hebben ook onze ambitie om niet-actieven te gaan verleiden, en daar zit natuurlijk een heel belangrijke groep in, in die niet-actieven. Het is belangrijk om daar toch op in te zetten.

Een van de problemen die men vaak ziet is dat VDAB nogal laat betrokken wordt in heel het proces van de werkhervattingstrajecten. Meestal hebben die mensen al een hele procedure doorlopen bij ziekenfondsen en controleartsen en is het kalf soms al verdronken, als ik het zo mag zeggen. Dat is eigenlijk het enige punt dat ik wou meegeven. In alle plannen die worden gemaakt om die langdurig zieken beter te activeren, moeten we dit echt zeker meenemen: hoe zorgen we ervoor dat VDAB veel sneller een stem krijgt in die procedure?

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Ik denk dat de beste manier om langdurig zieken weer aan de slag te helpen natuurlijk is ervoor te zorgen dat ze niet uitvallen. Daar bent u het ongetwijfeld helemaal mee eens, minister. De kwestie van werkbaar werk en ervoor zorgen dat zo weinig mogelijk mensen botsen op die muur van burn-out,

stress en alle andere zaken, blijft prioriteit nummer 1. Ik denk dat iedereen het daarover eens is.

Als het gaat over die herintegratie, ben ik het eens met de collega's die zeggen dat dat heel verschillende profielen zijn. Het belangrijkste is vooral dat de personen zelf centraal staan in alle stappen die gezet worden. Heel vaak zie je de redenering: er is een periode over gegaan van langdurige afwezigheid en we gaan die nu gewoon opnieuw op dezelfde positie zetten, terwijl dat natuurlijk niet de oplossing is. Als iemand is uitgevallen wegens tal van redenen op die positie zelf, moet je die daar niet zomaar terugzetten, maar moet je onderzoeken wat er fout gegaan is en hoe je dat kunt remediëren en hoe die ene persoon misschien ergens anders beter zal aarden, en ervoor zorgen dat de volgende persoon die op diezelfde plek komt natuurlijk ook niet op die muur botst. Minister, mijn oproep is gewoon: zorg ervoor dat de personen zelf ook gehoord worden in zowel wat er fout is gegaan als wat er nodig is om dat tegen te gaan en wat de eigen, op maat gerichte aanpak is die zij nodig hebben om opnieuw die stappen te kunnen zetten, voor hen die die stappen effectief kunnen zetten op de arbeidsmarkt en er zelf ook vragende partij voor zijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt voor de aanvullingen, collega's. Ik heb het hier wellicht al eens gezegd: ik heb een ouder – mijn mama namelijk – die kanker gekregen heeft en nadien opnieuw op haar oude positie in het onderwijs kwam, wat veel te zwaar was voor haar op het moment dat ze erin kwam, en vervroegd gepensioneerd geworden is. Dat heeft enorm op haar zelfvertrouwen ingehakt, terwijl zij een ongelooflijk goede leerkracht was – ik zeg dat niet omdat het mijn moeder is, maar omdat dat objectief ook zo was.

Collega Annouri, u hebt daar de vinger op de wonde gelegd. Mensen die ziek worden: je kunt zeggen dat men moet voorkomen dat ze uitvallen. Dat is natuurlijk niet altijd mogelijk, het hangt af van het traject dat je moet gaan. Het probleem stelt zich vaak daarna, omdat je wel waarde haalt uit je job, maar je niet kunt. Als je dan terug moet naar die oude job, kan het zijn dat dat veel te zwaar is, dat weet je niet. Daar zit in onze arbeidsmarkt een probleem, vind ik, rond intersectoraliteit. Je kunt het ook de werkgever niet altijd verwijten, want het is best mogelijk dat de job die er was onmogelijk is om uit te oefenen. Dan zou je intersectoraal bruggen moeten kunnen slaan om mensen toe te leiden naar een andere job. Daar is nog werk aan de winkel. De voorzitter zei daarnet dat dat ook van de artsen een proactieve houding vraagt. Ik ben het eens met collega Ongena die zegt dat ook VDAB op tijd betrokken moet worden. Ik ben al blij dat er geen sfeer hangt van 'het is een schande om zieke mensen te willen laten werken'. Dit is niet de essentie van de discussie.

Als je ziek bent, moet je uiteraard tijd kunnen nemen om te herstellen, maar werk kan ook een stuk helend zijn voor wat je meemaakt. Daar moeten we open naar leren kijken, vind ik. Dat vraagt een houding waarbij je gaat kijken wat mensen nog kunnen en waarbij je ook een goed gesprek met de mensen gaat voeren, zonder dwang. Het is ook geen sanctie.

Ik ben blij met jullie bijdragen. Maar besef dat het een heel gevoelig dossier is om in te werken, waarin ik ook de federale overheid nodig heb. Ik moet zeggen dat minister Nathalie Muylle sterk geïnteresseerd is om dat traject te volgen. Ik hoop dat we de komende maanden goede extra initiatieven kunnen nemen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de resultaten van de studie over het smartcitybeleid in Vlaanderen en over kennisdeling van smartcitytoepassingen – 2564 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Excuses dat ik iets later ben. Ik dacht inderdaad dat het een digitale sessie was vandaag. Ik probeerde tevergeefs even de schuld op een gebrekkige communicatie van de secretaris te steken, maar mijn collega Tom Ongena maakte me duidelijk dat dat niet pakte en het volledig mijn eigen verantwoordelijkheid is. Ik moet zeggen dat mijn medewerker deze week met verlof is. Die effecten laten zich al meteen voelen.

Ik dank collega Axel Ronse ook voor de tips over de bril. Ik zal jullie na deze commissie misschien zeggen wat zijn oplossing was, maar het heeft in ieder geval niet geholpen. Voor de rest is collega Ronse trouwens ook volgenswaardig op Instagram: veel mooie foto's, zelfs van zijn ontblote torso, enzovoort. Dat is echt de moeite om te volgen.

Deze week kwamen de rapporten van het relancecomité uit. Een van de heel belangrijke aanbevelingen ging over de digitalisering van onze economie en bij uitbreiding onze samenleving. Wat heel interessant was, was dat ze niet zozeer toespitsen op een bepaalde technologie – bijvoorbeeld, we moeten 5G hebben – maar vooral wat we met die technologie kunnen doen.

Wat is het beleid? Waar moeten we naartoe gaan? Een van de zaken die ze naar voor schuiven, is dat we echt wel werk moeten maken van slimme steden, van een slimme regio in Vlaanderen. Ik heb het hier al een paar keer gezegd. Dat is vaak een buzzwoord, een allegaartje van allerlei dingen, maar eigenlijk komt het op iets heel simpel neer. Slimme steden betekent eigenlijk dat we technologie gebruiken om het leven van mensen, inwoners, bedrijven gemakkelijker te maken. Die technologie is geen doel op zich, maar echt een middel om die dingen beter te maken. Ik geef dan altijd het voorbeeld van die flowbikes in Bonheiden waar het fietsverkeer van kinderen die naar school gingen met 60 procent is gestegen op een jaar tijd. Die dingen kunnen in allerlei andere steden en dorpen ook nuttig zijn.

Er zijn daarbij een aantal knelpunten, voornamelijk de kennisdeling tussen gemeenten. We zijn daar al een paar keer op teruggekomen in deze commissie. Vorig jaar is er de opdracht gegeven om een grootschalige studie te doen om alles in kaart te brengen en aanbevelingen te doen om het slimme stedenbeleid in Vlaanderen te verbeteren en van Vlaanderen de slimme regio te maken waarvoor we ook in het Vlaamse regeerakkoord de ambitie stellen.

Ik heb in een schriftelijke vraag in december al eens gevraagd hoe het zit met die studie, want die loopt al een tijdje. Ik heb toen een antwoord gekregen dat die nog lopende is. Vandaar mijn vragen daarover. Zijn er ondertussen al resultaten van die studie? Kunt u de voornaamste conclusies naar voren schuiven? Wat kunnen we daaruit leren? Zeker wat betreft de kennisdeling tussen gemeenten, hoe kunnen we vooruitgaan om van Vlaanderen die slimme regio te maken die het relancecomité ook voorstelt?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt voor de vraag, collega. We hebben een gemeenschappelijk groot interesseveld dat onder andere daarover gaat. Die KPMG-studie

bestaat uit vier delen. Het eerste deel is de landschapsanalyse en betreft het in kaart brengen van de actuele stand van zaken en uitdagingen van het Vlaamse ecosysteem aan Smart Cities. Deel twee gaat over de aanbevelingen voor een performant ecosysteem. Het derde deel betreft de begeleiding bij de werkbanken in uitvoering van het tweede deel en deel vier gaat over de communicatie.

De delen 1 en 2 zijn bijna opgeleverd. Ze hebben een beetje vertraging opgelopen. Maar de mededeling van de delen 1 en 2 staat geagendeerd op de ministerraad van morgen. Het is de tweede keer, collega, dat iemand net voor of na de ministerraad een vraag stelt. Daarna zullen de rapporten voor deel 1 en 2 door het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) beschikbaar gesteld worden. U hebt leesvoer voor uw vakantie, collega Vande Reyde.

Ik kan dus moeilijk nu al citeren uit de aanbevelingen. Ik moet natuurlijk een klein beetje de weg volgen. Ze komen er sowieso morgen aan.

De beleidsconclusies zullen worden vermeld in een mededeling aan de Vlaamse Regering. Ze situeren zich op het vlak van economie en innovatie, maar ook van de beleidsdomeinen van collega Jambon – informatica –, en collega Somers – lokale besturen. Dat is natuurlijk een beetje logisch.

Het Agentschap Innoveren en Ondernemen voorziet in ervaringsuitwisseling tussen de projectpromotoren en de lopende projecten. Die worden een tweetal keer per jaar samengebracht in een overlegplatform, om te leren van elkaars projecten. U weet dat ik al twee City of Things-oproepen heb gelanceerd, waarvoor ik al subsidies heb toegekend. Uw volgende vraag gaat ook daarover. Voor de eerste oproep werden subsidies toegekend in november 2018. De projecten liepen af in november 2019, maar ze hebben een jaar verlenging gekregen tot november 2020. Daarna krijgen de promotoren zes maanden om de eindresultaten te bundelen in een rapport, dat ik uiteraard met u en met alle anderen zal delen. Voor de tweede oproep werden subsidies toegekend in december 2019. Die projecten lopen dertig maanden. Voor de kennisdeling wordt hier dezelfde procedure gevolgd.

De kennisdeling is dus een fundamenteel onderdeel van de City of Things-projectoproepen. Elke formele of informele gelegenheid wordt aangegrepen om aan de initiatieven meer ruchtbaarheid te geven. VLAIO financiert een medewerker bij de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten (VVSG) om die ervaringsuitwisseling te ondersteunen omdat zij zo belangrijk is.

In het kader van de mededeling over de oplevering van de studieresultaten voor de luiken 1 en 2 zijn bijkomende acties vooropgesteld in verband met opleiding, kennisopbouw en kennisdeling.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister, bedankt voor het antwoord. Ik ben een beetje verbaasd omdat u zegt dat wij een beetje vooruitlopen op de Vlaamse Regering. Ik heb al een tijdje geleden een vrij uitvoerig verslag van die studie gekregen. Op 135 slides komen de aanbevelingen vrij uitgebreid aan bod. Dit dateert al van juni 2019. Ik vind het een beetje raar dat die studie dan al in een finale fase was beland. Misschien dat er uiteindelijk nog wel dingen konden wijzigen, maar het document dat ik heb gekregen is heel uitgebreid, en die aanbevelingen zijn heel specifiek, en trouwens ook heel goed. Waarom heeft het zo lang geduurd vooraleer de regering daar actie heeft ondernomen? De aanbevelingen werden niet alleen publiek gemaakt, ze werden ook al in de praktijk omgezet. We hebben daar toch wel wat tijd verloren. Het lijkt mij ook een dure of toch wel intensieve studie. Het is toch raar dat de resultaten meer dan een jaar zijn blijven liggen.

Ik ga de aanbevelingen natuurlijk niet allemaal voorlezen. De belangrijkste dingen die ik eruit haal, zijn de zaken waarop ik in deze commissie al ben teruggekomen: de kennisdeling tussen allerlei actoren in het veld van Smart Cities moet veel beter, niet enkel tussen steden en gemeenten, maar ook tussen kennisinstellingen, net-beheerders, et cetera. Iedereen werkt te veel op een eigen eiland. Er is een regierol weggelegd voor de Vlaamse overheid, en ik zie dat als een rol voor Smart Flanders. Ik heb daarover ook al een vraag gesteld aan minister Somers. Dat is een van de voornaamste aanbevelingen. Er staan er nog veel andere interessante in.

Hoe komt het dat dat zo lang blijft liggen? Kunnen we daar lessen uit trekken voor de toekomst? Dat is zo'n belangrijke aanbeveling, die nu ook in het relancecomité komt. We moeten daar sneller mee aan het werk. Dat zijn goede studies en het is goed dat de Vlaamse overheid ze laat uitvoeren. Maar dan moeten we er wel mee aan de slag, anders blijft dat op de plank liggen, en daar heeft niemand iets aan.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik heb min of meer dezelfde vraag als mijn collega Maurits. Ik had ook al een schriftelijke vraag gesteld over de studie van KPMG, vanuit dezelfde bezorgdheid. Ik denk niet dat we hier het antwoord zullen krijgen. We zullen hier uitvoerig op terugkomen in het najaar. Mijn bezorgdheid is dezelfde: om de studie ten gronde te kunnen bekijken, en omdat je een versnippering ziet tussen de verschillende bevoegdheden. En dan kijk ik zowel naar Binnenlands Bestuur als naar Economie, maar ook voor een stuk naar de minister-president, die verantwoordelijk is voor IT.

Er zijn inderdaad heel veel leuke initiatieven, die dan ook ondersteund worden met de visies vanuit de verschillende bevoegdheden, maar er zal straks geen coherentie zijn. Ik vergelijk dit met het systeem dat men in Nederland toepast. Men noemt het daar het 'vuurtorenmodel'. Daar heeft men beslist dat er rond een zestal thema's moet worden gewerkt. Een gemeente of een groep gemeenten of een stad kiest voor een bepaald thema. De ene stad kan bijvoorbeeld werken op mobiliteit, een andere groep van gemeenten kan werken op afval.

Men kan bijvoorbeeld werken rond gezondheid of welzijn, waarbij je niet elke keer iets moet gaan onderzoeken of doen in verschillende gemeenten, en je daar telkens verschillende subsidies aan geeft. Je voorziet dan in een eenmalige grote pot voor alle gemeenten die werken rond bijvoorbeeld mobiliteit. Maar achteraf wordt die kennis dan ook inderdaad gedeeld.

We kunnen spreken over Smart Cities hier in Vlaanderen, maar ik denk dat het verstandiger zou zijn om te spreken van Smart Flanders. We zijn eigenlijk één grote gemeente, één grote stad, als ik het zo mag uitdrukken. Ik zie collega Ongena een beetje met zijn hoofd schudden, maar eigenlijk is het wel een beetje zo. We moeten straks wel opletten met die initiatieven van kleinere gemeentes. Het is een ander debat, maar ik hoorde deze ochtend dat Knokke met het waterbedrijf eens gaat onderzoeken of ze zout water kunnen ontzilten om er stadswater van te maken. Mochten zij gewoon eens integreren in een grote intercommunale, dan zouden ze dat probleem ook opgelost hebben. Op den duur zitten we alles vanuit onze kleine gemeente te bekijken. Ik wil smart zijn, mijn buur wil ook smart zijn, maar ik ben niet zo smart dat ik ga praten met mijn buur. Smart Cities gaat net over het feit dat je kennis met elkaar gaat delen.

Het vuurtorenmodel dat men hanteert in Nederland hoop ik, op basis van het rapport van KPMG, hier in het najaar eens grondig te kunnen bespreken, er hoorzittingen rond te organiseren, enzovoort.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Vande Reyde, ik probeer een antwoord te geven op uw vraag. Er staan een aantal slides publiek, maar we hebben KPMG gevraagd om een aantal aspecten dieper uit te werken, waaronder een voorstel van governance-model. Zo verwijst ik ook even naar collega Gryffroy. Het klopt dat er iets is, maar we hebben geen tijd verloren. We hebben wel gekeken naar het onderzoek en gezegd dat we nog een aantal aanvullingen willen doen waarmee we dan vooruit kunnen. Morgen heb je dan de mededeling van onder andere hetgeen je ziet, aangevuld met wat wij nog extra hebben gevraagd. Ik denk niet dat dat tijdverlies is, maar we moeten op de een of andere manier wel vooruit geraken.

U hebt absoluut een punt als u zegt dat de Smart Cities een belangrijke lijn zijn in ons impulsbeleid rond digitalisering. Het is zelfs zo, maar dat is dan de volgende vraag, dat ik middelen heb verzameld die we nog hadden, om ze allemaal in een nieuwe oproep te steken. Waar we eerst drie verschillende dingen gingen doen, heb ik gezegd dat gemeenten smart moesten worden, dat dat de toekomst was. U hebt mij daar toen nog een complimentje voor gegeven.

Ik kan me vinden in de opmerking van collega Gryffroy dat je beter kunt samenwerken dan dat je alles apart onderzoekt. Mensen geven mij hier een aantal goede voorbeelden, zoals slimme vuilnisbakken die iets zeggen als ze vol zitten. Dat doet mij denken aan de Efteling, het mannetje dat zei: 'papier hier.' Maar toen hij vol was, bleef hij dat zeggen. Ik zie dat veel mensen die vuilnisbak kennen.

Dat is een beetje de stand van zaken. Ik geloof zeker, en KPMG kan zelfs eens langskomen, dat dit een grondig debat waard is. Want dit is een van de grote uitdagingen waarvoor we staan. Ik zou het ook een goede zaak vinden om daar in het najaar eens wat dieper op in te gaan.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Hartelijk dank. Wat u zegt, klopt ook. En wat collega Gryffroy zegt, beaam ik ook volledig.

Wat de slimme vuilnisbakken betreft: we hebben die vorige week geïmplementeerd in Diest. Daar zijn we van start gegaan met QR-codes, en dat werkt voorlopig vrij goed. We willen dat inderdaad ook delen met andere gemeenten. Iedereen is welkom om eens te komen kijken.

Ik denk dat die kennisdeling cruciaal is. Ik heb bij collega Somers enkele weken geleden ook het voorstel gedaan om die scope van Smart Flanders uit te breiden. Smart Flanders zit nu een beetje gekneld tussen zijn doelstellingomschrijving en is voornamelijk gericht op de centrumsteden. Maar het wil zelf ook wel het heft in handen nemen voor die coördinatie over heel Vlaanderen, om van heel Vlaanderen een slimme regio te maken en dat in de toekomst nog intensiever te doen.

Ik denk dat er binnen de regering moet worden gekeken om die rol van Smart Flanders echt te versterken, al is het natuurlijk een beetje domeinoverschrijdend. Zo zorgen we ervoor dat die kennis gedeeld wordt. Want collega Gryffroy heeft gelijk, Vlaanderen is inderdaad een langgerekt gebied, zelfs een stedelijk gebied. Als je dat vergelijkt met andere regio's in Europa, zijn wij gewoon één regio. Als we een slimme regio willen worden, moeten we meer samenwerken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de projectoproep voor innovatieve projecten van lokale besturen – 3059 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister, ik zal het heel kort houden. Deze vraag om uitleg sluit aan bij mijn vorige vraag om uitleg en ik zal alles niet opnieuw helemaal uitleggen. Wat de 'City of Things'-oproep betreft, hebt u gelijk. Dat is echt een fantastisch project. U hebt er goed aan gedaan dat nog te versterken.

Mijn vraag is eenvoudig. De projectoproepen zijn afgesloten. Hoe zult u zorgen voor de kennisdeling en de matching tussen de gemeenten? Hoeveel projecten zijn ingediend? Hoe zult u ervoor zorgen dat de gemeenten van elkaar kunnen leren?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, tegen de deadline van 30 juni 2020, zijn 41 vooraanmeldingen van projecten ingediend. We kunnen dus van een grote respons spreken. Van die 41 vooraanmeldingen zijn er 38 ingediend door lokale besturen en door intercommunales en provinciale overheden in opdracht van lokale besturen. Het is een voorwaarde van de oproep dat enkel lokale besturen projecten kunnen indienen. Pas als de definitieve projectvoorstellen zijn ingediend, zullen we zicht hebben op het totale bedrag aan aangevraagde steun. De maximale enveloppe bedraagt 2 miljoen euro uit de steun van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Dat is maximaal 40 procent van het totaalbudget.

Er is heel breed over de oproep gecommuniceerd. Op 8 juni 2020 is nog een online infosessie georganiseerd. De vooraanmeldingen vormen de eerste stap in de opmaak van een kwaliteitsvol project. Daarop volgt feedback, wat op 13 juni 2020 is gebeurd. Dan kan een definitief projectvoorstel worden ingediend. Er moeten heel wat stappen worden gezet. Voor de begeleiding bij de opmaak van het projectvoorstel kan de indiener gebruik maken van de dienstverlening door de zeven provinciale en stedelijke contactpunten van het EFRO. Om meer tijd te geven om kwalitatieve projecten uit te werken, is de datum voor de definitieve indiening van 14 augustus 2020 naar 30 september 2020 verschoven.

De voorstellen worden volgens een transparante en objectieve procedure beoordeeld. Eerst wordt de ontvankelijkheid nagegaan. Dan is er een kwalitatieve afweging van de ontvankelijke projectvoorstellen. Dan volgt een beslissing door de managementautoriteit op basis van alle ondersteunende documenten. Ik ben die managementautoriteit niet. Dat is extern.

Mijnheer Vande Reyde, de opgebouwde kennis is uw grote bezorgdheid en ik ben het daar eigenlijk mee eens. De disseminatie van de projectresultaten vormt een belangrijke criterium in de beoordeling van de projecten. Dit zit mee in die beoordeling ingebakken. Er wordt gevraagd om de resultaten van het project zeer actief te delen. De relatieverspreiders van de lokale overheden en van het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) zouden die resultaten moeten verspreiden. Dat die kennis zich over heel Vlaanderen zou verspreiden, zit hier mee in ingebakken.

Ik mag nog niet zeggen wie projecten heeft ingediend, maar het is uw bezorgdheid dat de kleintjes ook in aanmerking moeten komen. Tot de definitieve goedkeuring weten we het niet zeker, maar we zien aan wie de projecten indient dat onze inspanningen om breed reclame te maken, hebben geloond.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister, ik denk dat de complimenten hierover niet zullen stoppen. Het is echt een supergoed project om de kennis tussen de gemeenten te delen. Diest is een stad, maar het is wel een kleine stad. We hebben ook een project ingediend. Wat ik fantastisch vond, is dat we luttele dagen na de indiening direct uitgebreide feedback over de sterke punten en aanbevelingen voor de samenwerking met andere gemeenten en steden hebben gekregen. Eind augustus 2020 wordt zelfs een speciale online sessie georganiseerd om steden en gemeenten met elkaar te matchen. Ik vind dit fantastisch. In plaats van op de beoordeling te wachten, is ons verteld dat het een tof project is, maar dat er zo nog andere zijn en dat we zullen worden samengebracht. We zullen dan zien waar de gemeenschappelijke punten liggen. Zo wordt de koe bij de horens gevat nog voor de projecten inhoudelijk worden beoordeeld. Dat is echt de weg die we verder moeten volgen.

Ik wil nog een laatste compliment geven. Ik heb deze week de communicatie over de scale-ups, de start-ups en het aantrekken van buitenlandse investeringen gezien. Dat is een heel ander onderwerp, maar ik vind dat fantastisch. Ik heb hierover vorige week een vraag om uitleg gesteld. Dat is de weg die we op dit vlak verder moeten volgen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik wil me aansluiten bij de vorige vraag en wil nogmaals het concept van het vuurtorenmodel benadrukken. Verder zullen we de ingebouwde garanties uiteraard moeten evalueren. Na de uitvoering van deze projecten zullen we moeten bekijken of deze kennisdeling voldoende is, maar ik denk dat het daarvoor nu nog te vroeg is.

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Het belang van de integratie van digitale technologie door bedrijven, in het bijzonder door onze Vlaamse kmo's, werd inderdaad de voorbije maanden overvloedig aangetoond en zal een rol blijven spelen. Mijn fractie ondersteunt dan ook volmondig de initiatieven die u hiervoor neemt, minister. We onderschrijven ook de vragen van de heer Vande Reyde. We hebben in dit parlement vaak de mond vol van het 'versterken van', 'inzetten op', 'een prioriteit maken van'... Het is echter niet altijd even evident om ons daar iets concreets bij voor te stellen. Ik wil de recentste Digital Economy & Society Index (DESI) aangrijpen om ons beleid en zeker onze ondernemers in de bloemetjes te zetten. Ik doe vandaag dus mee aan het geven van complimentjes.

We hebben het in dit parlement voortdurend over wat beter moet. Dat is ook terecht. Laat dat echter geen beletsel zijn om te benoemen wat we goed doen. Bij de factor 'integratie van digitale technologie door bedrijven' lezen we in dat rapport het volgende: de topperformers zijn Ierland, Finland, België en Nederland. We staan daar inderdaad op de derde plaats, collega's. Jawel, voor de Nederlanders. Dat doet soms deugd.

In deze editie van de index is overigens een inleiding toegevoegd met de factoren die het belangrijkste zijn voor het economisch herstelbeleid, waarbij de integratie van digitale technologieën expliciet genoemd wordt als een van de vier belangrijkste. Bij dezen ga ik dus akkoord met collega Vande Reyde – niet voor de eerste keer – om hier volop op in te zetten.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt voor de aanvullende opmerkingen. Mijnheer Vande Reyde, ik zal u nog een beetje gelukkiger maken: naast de conceptnota die

vorige vrijdag goedgekeurd werd door de regering, hebben we ook beslist om een kapitaalsverhoging door te voeren voor imec.istart, onder andere om start-ups die evolueren naar scale-ups duurzame ontwikkelingskansen te bieden. We maken daar een 'evergreen'-fonds van. Dat is ook echt wel van belang. Ik vind die investeringen in alles wat te maken heeft met smart-toepassingen echt wel de toekomst. We zitten in Vlaanderen in een ideale omgeving, met al onze kennisinstellingen en met ons programma rond artificiële intelligentie. Het is nu dus het moment om daarin doorbraken te realiseren.

Er zijn natuurlijk ook een aantal punten waaraan we nog moeten werken, zoals de infrastructuur – 5G – en de competenties. Een sterk punt is alvast de integratie van ICT in de bedrijven. Ik hoor van mensen die het kunnen weten dat Diest ook zeer geïnteresseerd blijft in de projecten die we lanceren.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Dat komt waarschijnlijk doordat Diest een goede schepen voor Smart Cities heeft.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over fraude met de ecologiesteun – 3104 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyné

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister, ik zeg het al jaren: ik zou echt graag eens op bezoek gaan bij het Rekenhof. Sinds ik medewerker werd in dit parlement, was ik gefascineerd door wat die mensen allemaal vinden in hun rapporten. Ik vind het soms jammer dat die aanbevelingen van het Rekenhof 'clichédingen' geworden zijn, die af en toe aangehaald worden in een debat. De echte kracht daarvan is een beetje verdwenen. Nochtans zeggen ze in hun rapporten allerlei zeer pertinente dingen.

Een van de zaken die me enorm opviel in hun rapport over de rekeningen van 2009, was te vinden op bladzijde 65: een grootschalige fraude met ecologiesteun, ten belope van maar liefst 13 miljoen euro. Er moest dus 13 miljoen euro teruggevorderd worden. Wetende dat die ecologiesteun jaarlijks goed is voor een budget van ongeveer 23 miljoen euro, is dat wel een enorm bedrag.

De ecologiesteun bestaat uit twee instrumenten: de ecologiepremie en de strategische ecologiesteun. In het rapport staat dat dat te wijten zou zijn aan fraude met attesten bij drukkerijen. Hoe zit die fraude juist in elkaar? Hoe beoordeelt u dat? Wat zullen we daar in de toekomst aan doen? Is het instrument op zich adequaat genoeg of moeten we nadenken over een aanpassing ervan als het blijkbaar toch zo makkelijk is om te frauderen? Het is natuurlijk goed dat die fraude aan het licht is gekomen maar dan schiet het middel het doel misschien voorbij. Ik had graag wat meer uitleg over de exacte aard van die fraude en over hoe we daar in de toekomst aan kunnen remediëren.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Vande Reyde, ik ben het eens met uw complimentje aan het Rekenhof, maar de oorsprong van dit dossier is niet ontdekt door

het Rekenhof maar staat gewoon in de verslagen van het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO).

Er zijn een aantal feiten die ik hier wil opsommen. Zo gaat het bijvoorbeeld niet over een fraudegeval in 2019 voor een bedrag van 13,4 miljoen euro maar over een fraude die ontdekt is in 2019 en die een periode bestrijkt tussen 2011 en 2018.

Ik til bijzonder zwaar aan dit dossier. Vandaar dat ik probeer zoveel mogelijk openheid te geven zonder namen te noemen.

Op 20 mei 2019 bezorgde de afdeling Inspectie van VLAIO een omstandig rapport aan de administrateur-generaal van VLAIO met een toch wel bijzonder feitenrelaas.

Begin 2019 voerde de dienst Inspectie van VLAIO een controle ter plaatse uit in het kader van toegekende ecologiesteun voor de verduurzaming van een drukpers in de drukkerijsector. Daar werd vastgesteld dat een aantal investeringen niet waren gerealiseerd, terwijl de leverancier ze gefactureerd had en een attest had afgeleverd waarin vermeld stond dat de investeringen geleverd waren. Vermits er geen overeenstemming was tussen wat geattesteerd werd en de realiteit, rees het vermoeden dat ook bij andere drukkerijen het attest niet als waarheidsgetrouw kon worden beschouwd. Vandaar het verder en uitgebreid onderzoek van VLAIO bij andere drukkerijen die steun kregen voor dergelijke technologieën.

En nu word ik een beetje technisch. Het is niet zo dat je die drukpers zomaar kunt openen om te kijken of de gesubsidieerde technologie al dan niet aanwezig is. Er is heel wat specifieke technische kennis voor nodig in verband met drukkerijen. Aangezien de inspecteurs bij VLAIO die kennis niet hebben, wat u hen ook niet kwalijk kunt nemen, werd de hulp ingeroepen van de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) die betrokken was bij de opstelling van de studie die als basis dient voor het aanvaarden van de technologieën als ecologische investeringen.

Er is dus een lijst met technologieën die aanvaard moeten worden voor ze in aanmerking komen voor ecologiesteun. VITO werkt mee aan die onderzoeken. Dat wordt dan geïmplementeerd en om na te gaan of die technologie al dan niet aanwezig was, is die kennis dan weer nodig.

De dienst Inspectie heeft dus ook de dossiers ecologiesteun van andere drukkerijen bekeken. Er was dikwijls sprake van dezelfde consultant en het bleek om een beperkt aantal leveranciers te gaan die de investeringen factureerden. Er is samen met VITO-experten verdere controle ter plaatse uitgevoerd om te verifiëren of wat vermeld stond op de factuur daadwerkelijk aanwezig was in de drukpersen.

Daarbij zijn twee of drie mechanismen vastgesteld. Ten eerste waren er dossiers waarbij de aangevraagde technologie niet aanwezig was. Zo moest er bijvoorbeeld een warmtewisselaar aanwezig zijn maar die zat er niet in.

Het kon ook gaan over een technologie met betrekking tot inkt die wel wordt toegepast in de textielsector maar niet in de drukkerijsector. Als het bijvoorbeeld gaat over milieuvriendelijke inkt, is iets dat bij textiel wordt gebruikt, niet altijd bruikbaar in de drukkerijsector. Dat was het tweede probleem dat werd vastgesteld. Een derde probleem was dat de technologie er soms wel was, maar dat de gehanteerde prijzen niet marktconform waren.

Er waren dus drie mogelijke problemen. Er is een heel onderzoek bezig. Een aantal drukkerijen zeggen dat ze te goeder trouw zijn, dat ze absoluut niet op de hoogte waren van die problemen. Ze verwijzen dan naar de consultant of naar de leverancier van de aangekochte machines die hen had bijgestaan bij de aankoop van de machine en de aanvraag van de ecologiesteun. U zult begrijpen dat ik als

minister, en dat geldt ook voor mijn leidinggevend ambtenaar, niet zelf kan beoordelen of iemand al dan niet op de hoogte was. Dat is iets dat nu wordt onderzocht.

Ik geef u een aantal cijfers ter vervollediging. Er zitten 154 dossiers qua ecologie-steun in de scope. Het gaat over dossiers die zijn ingediend in de periode 2011-2018. Er zijn nu onderzoeken bezig door onze inspectiediensten. In 82 dossiers zijn terugvorderingen uitgestuurd, maar die worden zonder uitzondering betwist door de drukkerijen. Ik begrijp dat ook wel. Men wil zich kunnen verdedigen.

Ik kom tot uw tweede vraag. Het dossier gaat dus over mogelijke fraude, door een onderneming die steun heeft aangevraagd, maar ook mogelijkwijze door de leverancier die de druktechnologie heeft geleverd. De onderzoeksdaden van de dienst Inspectie van VLAIO zijn beperkt tot de aanvragende onderneming, en VLAIO kan enkel onderzoek doen in het kader van een subsidiedossier, om te bekijken of die steun nu al dan niet moet worden teruggevorderd. VLAIO kan geen boekhoudkundige controles of controles in het algemeen uitvoeren. Aangezien VLAIO niet bevoegd is om onderzoek te doen naar de handelswijze van de leverancier, omdat het zich moet richten tot degene die de subsidie heeft aangevraagd, is het dossier op 5 november 2019 overgemaakt aan de Centrale dienst voor de Bestrijding van Corruptie (CDBC). Die dienst doet nu ook een onderzoek. Het onderzoek loopt en aangezien het onderzoek geheim is, is het moeilijk voor mij om u daarover details te geven. Het zal uiteindelijk de rechtbank zijn die zich zal uitspreken over de vaststellingen en de verantwoordelijkheid van de diverse betrokkenen. VLAIO heeft uiteraard terugvorderingen ingesteld in de dossiers waar fouten werden vastgesteld, zoals dat moet.

Wat de screening betreft, zoals ik zei, heeft mijn leidinggevend ambtenaar op het moment dat hij zelf op de hoogte werd gesteld van het dossier, wat mij betreft correct actie ondernomen. Ik ben dan later bevoegd minister geworden, maar ook wij zijn op de hoogte gesteld. We hebben VLAIO ook laten weten, maar dat was al zo, dat er bijzondere aandacht moest worden besteed aan alle subsidieprocedures om de correcte aanwending van de subsidies te kunnen versterken. Men kan zich natuurlijk niet altijd voor honderd procent wapenen tegen misbruik, maar men kan wel onderzoeken hoe men zich nog beter kan organiseren opdat dat niet zou gebeuren.

De ecologiepremie is, dat weten jullie, een financiële ondersteuning voor bedrijven die hun productieprocessen vergroenen en investeren in technologieën die leiden tot energiebesparing en milieuvriendelijk produceren. De subsidieaanvraag gebeurt via de webapplicatie Ecologiepremie. De onderneming duidt uit de lijst van limitatieve technologieën de technologie aan waarin ze wil investeren. Die lijst wordt samengesteld en vooraf door de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) beoordeeld op basis van kosteneffectiviteitsmethodieken en ecologische voordelen. Op basis daarvan wordt de steun voor de ecologische meerkosten berekend en toegekend. Er is dus al een beperkte lijst, en de VITO bekijkt wat kan en wat niet kan.

De steun wordt uitbetaald in drie fases, met een eerste schijf van 30 procent wanneer via een controle van de factuur is aangetoond dat de investering voor 30 procent is gerealiseerd, met een tweede schijf van 30 procent bij de realisatie van 60 procent van de investering, wat alweer wordt gecontroleerd via de factuur, en met de derde schijf bij een volledige realisatie van de investering. Voorafgaandelijk aan de uitbetaling van de laatste schijf zal de dienst Inspectie van VLAIO controleren. Dat kan op de stukken of door een controle ter plaatse. Dat is dus nu bij die laatste schijf ook daadwerkelijk gebeurd.

We moeten uiteraard zwaar tillen aan die mogelijk frauduleuze praktijken. Er werden ook stappen ondernomen om die fraudegevoeligheid te kunnen inperken.

Naar aanleiding van de vaststellingen in de dossiers van de drukkerijen werden een aantal acties genomen om de digitale aanvraag voor ecologiesteun minder risico- of fraudegevoelig te maken.

Dat vergt een applicatie waarin staat dat, ten eerste, de technologieën altijd worden gekoppeld aan de Europese activiteitennomenclatuur via de NACE-codes van de sectoren waarvoor ze van toepassing zijn. Ik heb al gezegd dat je hier iets hebt dat standaard zeer goed rendeert in de textielsector, maar blijkbaar niet bij drukkerijen. Ik ben geen expert, ik geef het alleen maar mee. Op die manier kan een onderneming actief in sector X niet automatisch steun vragen voor een technologie die eigenlijk enkel rendabel kan worden toegepast in sector Y. Dat is wat we nu hebben ontdekt. Ten tweede, een onderneming moet de offerte van de technologie waarvoor zij steun vraagt verplicht opladen bij de digitale intake. Waarom? Ik heb dit daarnet nog niet verteld, maar we hebben gemerkt dat een aantal binnengekomen offertes een commerciële korting bevatten van 48 tot 62 procent, die echter niet op de facturen staat. De bedragen die kunnen worden afgeleid uit de offerte, zijn bedragen vóór de toekenning van de commerciële korting, maar die dan wel voor het volledige bedrag werden ingediend. En daardoor krijg je dus abnormaal hoge prijzen voor bepaalde technologieën. Dat is iets dat wij niet konden zien, omdat dat niet was meegenomen in het proces. Daarom moet dat er nu bij zitten. Die twee initiatieven zouden de fraudegevoeligheid toch een stuk beter moeten maken.

De inproductiestelling van de vernieuwde applicatie is – geheel toevallig, collega Vande Reyde – voorzien voor vandaag. Daarnaast onderzoekt het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) ook hoe ze verder fraudedetectiesystemen en datamining kan inzetten om de ecologiepremie en de risicoanalyse te verfijnen.

Er lopen vandaag twee klachten bij de Centrale Dienst voor de Bestrijding van de Corruptie (CDBC), één klacht over valsheid in geschriften en subsidiefraude met de Ecologiepremie Plus en één klacht tegen een dienstverlener van de kmo-portefeuille ingevolge een vermoeden van subsidiebedrog. Dat is een ander dossier.

Ik heb geprobeerd om jullie inzicht te geven in wat het Rekenhof heeft gesteld. Ik wil meegeven dat VLAIO daarover in zijn rapporten correct heeft gerapporteerd. Het staat er ook in. Maar het is een dossier met een heel lange geschiedenis en waarrond heel wat betwistingen lopen. Ik kan mij vandaag niet uitspreken over de resultaten. Mensen hebben uiteraard het recht om zich te verdedigen.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw uitvoerig antwoord. Ik apprecieer het heel fel dat u licht op de zaak werpt. Het is ernstig.

Allereerst wil ik zeggen dat ik geen steen werp naar VLAIO. Het is goed dat ze die dingen hebben ontdekt. U hebt verteld over de drie verschillende fases en dat ze in de derde fase daadwerkelijk zullen controleren. Het is goed dat ze dat hebben gedaan. Mijn complimenten dat ze zoiets dan naar boven kunnen brengen. Maar als ik uw details dan hoor, maak ik me toch heel ernstig zorgen over dit instrument. Want wat blijkt? Eén consultant, die heel veel verschillende leveranciers en uiteindelijk drukkerijen aansteekt, heeft een fraudecarrousel – zo kun je het toch wel noemen – van 13 miljoen euro op gang gebracht. Dat is toch een vrij ernstige zaak. Ik begrijp dat die ondernemingen misschien te goeder trouw zijn. En het zijn inderdaad technische zaken, die moeilijk te controleren zijn. Maar ik zal toch nog, met alle geheimhoudingsclausules die daar misschien mee gepaard gaan, verder ingaan op dit dossier. Want ik wil hier echt de details van kennen. Het baart toch zorgen dat één iemand de mazen in het net of de achterpoortjes probeert te vinden en erin slaagt om gedurende acht jaar 13 miljoen euro onterechte steun van de Vlaamse overheid te bemachtigen.

Uw remediëringen lijken mij goede suggesties. Je kunt die inderdaad koppelen aan die NACE-codes, maar of dergelijke zaken daarmee in de toekomst voorkomen zullen kunnen worden, is natuurlijk maar de vraag.

Mijn voornaamste bezorgdheid is: als één persoon 13 miljoen euro aan fraude in gang kan steken, dan is het maar de vraag hoeveel onterechte steun nog niet aan het licht is gebracht. Dat is mijn voornaamste bezorgdheid. Ik snap dat dat zo gaat met subsidies die gegeven worden op basis van een aantal in de praktijk moeilijk te verifiëren verplichtingen, maar dat moet ons toch tot nadenken stemmen.

Begrijp me niet verkeerd. Ik sta volledig achter de doelstelling. Ik ben de grootste fan van ecologische productie. Maar ik betwijfel dat dit instrument in de toekomst de meest veilige optie is om dat in de praktijk te realiseren. Die vraag is pertinent.

Wat de rest van de procedure betreft, begrijp ik dat dit nu bij de corruptie-instantie zit. Ik neem aan dat dat een federale instelling is?

Ik begrijp die ondernemingen, want ze kunnen te goeder trouw zijn. Het gaat om 82 dossiers, wat toch wel veel is. Gaat het ook om 82 ondernemingen of zijn er soms verschillende dossiers per onderneming?

We zullen dit hier verder opvolgen en ik zal informeren naar welke verdere informatie we hierover kunnen krijgen, geheimhouding in acht genomen, om toch wel tot de bodem van de zaak te gaan.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik ben ook wat geschrokken van de omvang van het dossier, maar ik zou de vergelijking willen maken met een andere methodiek voor subsidiëring. Voor de Ecologiepremie Plus moet je inderdaad iets aanduiden, maar het gaat meestal ook over heel specifieke technologieën voor heel specifieke sectoren. Ik heb me soms al eens de vraag gesteld of het allemaal zo specifiek moet zijn, terwijl er eigenlijk heel wat andere investeringen zouden kunnen gebeuren die er niet in zitten.

Maar nu maak ik een bruggetje naar de REG-premies (rationeel energiegebruik) van de distributienetbeheerders voor bedrijven. Als bedrijven een bepaalde investering doen, krijgen ze naargelang het rendement dat ze op die investering halen, een tussenkomst. Daarbij is de voorwaarde dat er een audit moet worden voorgelegd, gecontroleerd door het verificatiebureau. Ofwel heb je een energiebeleids-overeenkomst, heb je een benchmark gedaan en krijg je een rapport dat je ook kunt gebruiken. Maar je krijgt pas de premie uitbetaald als je kunt aantonen dat de besparing effectief gerealiseerd is.

Dergelijk type dossiers, daar zijn er heel weinig van. Waarom? Omdat je natuurlijk wel de moeite moet doen om op voorhand een rapport te maken, met een schets van de situatie voor en na de investering. Het Vlaams Energieagentschap (VEA) controleert dat rapport dan en de premie wordt uitbetaald door de distributienetbeheerder. Ik denk dat dat een betere methodologie is dan de methodologie die men hanteert voor de Ecologiepremie Plus, waarbij men voor heel specifieke technologieën tot een lijst komt, samengesteld door het VITO, waar men op kan klikken. Ik sta echt versteld van de fraude en van het feit dat je zelfs geen facturen hoeft in te geven op voorhand, waardoor men daar kortingen op kan geven. Voor hetzelfde geld maken ze er een kredietnota bij op en dan heb je het ook omzeild. Dat zou niet mogen kunnen. Ik vind de methodiek zoals die voor de REG-premies inderdaad veel beter, omdat je daarvoor een audit moet maken en omdat er dan op basis van die audit gekeken wordt waar men al dan niet recht op heeft. Ik denk dat we eerder naar een dergelijk systeem moeten gaan.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik wil starten met een persoonlijke bedenking. Voor mij toont dit aan dat we ons toch wel bescheiden moeten opstellen als we altijd maar zeggen dat alles voor bedrijven eenvoudig moet zijn en dat het allemaal automatisch moet verlopen via IT. Ik ben ook gechoqueerd over dit dossier. We geven steun, en als je dan ziet dat men mogelijkerwijze op drie manieren misbruik maakt. Het is iets dat goed bedoeld is, men krijgt al iets van de overheid, en dan gaat men nog een keer iets doen op de prijs of zo om toch nog maar meer te krijgen. Ik vind dat niet kunnen. De commentaren die er de voorbije weken waren op het misbruik van de hinderpremie hebben mij ook een stukje getraumatiseerd. We doen dat om te helpen, en dan ga je ervan uit dat iedereen zijn verantwoordelijkheid neemt. Nu moet VLAIO al die honderdduizend dossiers gaan controleren, zoeken waar mogelijke misbruiken zitten. Dit toont aan dat het ook voor onze bedrijven – u hebt een voorbeeld gegeven, collega Gryffroy, over hoe het anders gebeurt – toch van belang is dat je op voorhand voldoende controleert. Ik zou het kind niet met het badwater weggooien, dat is het eerste wat ik wil zeggen. Het is trouwens wel de inspecteur van VLAIO, iemand die gelukkig veel kende daarover, die dat ontdekt heeft. Niet iedereen is gespecialiseerd in zulke zaken en weet toevallig hoe dat zit en dat dat misschien een technologie is die niet typisch is voor drukpersen; ik vind het dus ongelooflijk dat die heer of mevrouw dat ontdekt heeft. Het had even goed acht jaar kunnen doorgaan. Het is niet pas nu ontdekt omdat het toen de derde fase was. In dat dossier was het de derde fase, maar er zijn heel veel andere dossiers waar het wel is kunnen passeren. De mensen kunnen niet in alles gespecialiseerd zijn. Ik vind het toch wel bijzonder dat dit zo is kunnen gebeuren. Vandaar hebben we gezegd: verstreng nu al wat je kunt, en dan moeten we eens kijken op welke wijze we globaal omgaan met steunverlening.

Ten tweede is de terugvorderprocedure tien jaar. Wat ben ik blij dat dat tien jaar is. Je zou ook kunnen zeggen dat twee of drie jaar genoeg is. Ik ben godsgelukkig dat we de periode volledig kunnen dekken, dat is dus ook een goede zaak.

Mijnheer Vande Reyde, u vroeg of het 82 bedrijven waren. Ja, het zijn 82 bedrijven, maar die dossiers zijn niet naar die fraudeautoriteit gestuurd. Er is enkel het dossier van die consultant. Bij de bedrijven is het terugvordering van steun, dat kunnen we zelf. Maar als we zien dat daar een mechanisme achter zit, kunnen wij dat niet onderzoeken. Wij kunnen bij die consultant of bij de leverancier niet terecht. Daarvoor moeten we naar een andere autoriteit, en dat is politieel, dat is een strafonderzoek dat geopend zal worden.

We hebben voor die Ecologiepremie Plus jaarlijks tussen de 150 en 360 dossiers. Het zijn er geen 82 op de 150, je moet het wel bekijken over al die jaren natuurlijk, maar het blijven uiteraard 82 gelijkaardige dossiers.

Mij zet dit een beetje aan tot bezinning. Zeker nu, postcorona, moeten we er ook over nadenken hoe ver we gaan in de steunverlening. Ik vind het zeer terecht dat je steun verleent voor hen die sprongen voorwaarts maken in technologieën. Ik heb er geen probleem mee dat dat systeem bestaat, maar we moeten wel eens grondig kijken naar de manier waarop je het evenwicht vindt tussen zaken automatiseren en voldoende zorgen dat er op voorhand controlesystemen ingebed zijn.

Anderzijds hebben we bekeken hoe die lijst samengesteld wordt. Ik vind dat dat wel goed opgemaakt wordt, daar heb ik nu niet zo'n probleem mee. Natuurlijk veranderen de technologieën ook snel, je moet mee blijven. In die zin, collega Gryffroy, begrijp ik uw opmerking ook wel. We moeten zo veel mogelijk creativiteit, laat het mij zo zeggen, beperkt houden tot die zaken waarin je creatief kunt zijn.

Tot slot zegt u, collega Vande Reyde dat u meer informatie zal proberen te verkrijgen. Wat ik hier niet kan doen, is namen noemen. Dat kan ik niet. Aanvankelijk

hadden wij een kort antwoord, maar ik heb gezegd: ik ga nu alles meegeven wat ik kan meegeven over het dossier en daarover zo duidelijk mogelijk zijn. Maar ik mag niet oordelen of veroordelen, net omdat er een onderzoek loopt. Iedereen heeft recht op verdediging, vandaar kan ik niet in de wijde wereld namen gaan rondsturen. Ik hoop u zo volledig mogelijk gebriefd te hebben.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik heb daar 100 procent begrip voor. Dat was ook niet mijn vraag hier. Ik weet ook niet hoe het zit met geheimhouding en dergelijke meer. Ik heb dat nog niet eerder gedaan als parlementslid dat ik daar gebruik van wil maken. Ik zal wel alle procedures die er voorhanden zijn gebruiken om meer informatie te krijgen. Ik wil de naam van die consultant. Ik wil weten of hij nog in andere dossiers betrokken is. Ik wil voorkomen dat dat nog eens gebeurt. Dat is mijn taak als parlementslid. Dan kun je me niet kwalijk nemen.

Ik weet niet hoe dat juist zit met geheimhouding. Ik ga dat na deze commissie onmiddellijk uitzoeken. Ik kan niet eens op tijd komen op een vergadering, dus u moet even me wat krediet geven om na te gaan hoe dat precies moet. Ik denk dat het wel belangrijk is voor het parlement dat we daar tot op de bodem gaan want we moeten echt die spillovers beperken. Voor alle duidelijkheid, het is geen verwijt naar u. Het is geen verwijt naar VLAIO. Ik ben het 100 procent eens met u. Het is goed dat dat aan het licht is gekomen en alle krediet voor die man die daar zijn werk van gemaakt heeft.

Maar je kunt niet ontkennen dat als 82 bedrijven gedurende 8 jaar 13 miljoen euro fraude vanwege een consultant kunnen veroorzaken, dat er niets is dat we daarin moeten verbeteren en dat we daar geen lessen uit moeten trekken voor andere steuninstrumenten. De kans is vrij reëel dat er nog veel onterechte steun is uitgekeerd voor dergelijke instrumenten die we nog niet ontdekt hebben. Daar moeten we een beetje kijken. Ik denk dat we misschien moeten nadenken... Het is een heel intensief proces. Iemand zei ooit: vertrouwen is goed, controle is beter. In dat soort zaken ga je 99 procent van bedrijven en mensen hebben die zich keurig aan de regels houden en dat vertrouwen wel aankunnen, maar je gaat altijd haaien hebben die de hiaten in het net gaan opzoeken. En dan krijg je dergelijke dossiers. Het is misschien beter om bedrijven structureel te ondersteunen met lastenverlagingen in plaats van allerlei aparte subsidies voor aparte doelen, maar dat is een andere discussie.

In ieder geval denk ik dat we hier lessen uit moeten trekken om alleszins het huidige instrument en de controle verder te verfijnen. Ik ben blij dat VLAIO daarin stappen heeft gezet. We volgen dat verder op.

Misschien kunt u dit nog verduidelijken: u zegt dat de verjaringstermijn 10 jaar is, maar de procedures lopen nog en dat kan nog enkele jaren duren. Moeten we vrezen dat de verjaringstermijn van de terugvordering kan overschreden worden door de gerechtelijke procedure die nu loopt?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De terugvorderingen zijn gebeurd. In elk dossier is er een terugvordering. Op het moment dat je een terugvordering doet, kan die betwist worden. U weet dat er een tachtigtal dossiers zijn. Er zijn er al 57 afgehandeld en dat zal ook met de overige dossiers gebeuren. Er komt maar een dossier als je terugvordert, begrijpt u? Op het moment dat je de brief voor de terugvordering verstuurt, is de termijn gestuit en heb je binnen die 10 jaar actie ondernomen.

De voorzitter: Ik wil nog even aangeven dat we ons als parlement op systeemniveau moeten blijven begeven. We zijn niet de instantie die individuen, ook al zijn

ze heel malafide, moeten gaan achternazitten. Daarvoor bestaan rechtbanken. Ik ga ervan uit dat VLAIO ook op dat vlak zijn werk zal doen. Dus daar moeten we toch nog enige voorzichtigheid aan de dag leggen. Dat neemt niet weg dat een debat over de doelmatigheid van steun, over controles daarop en over een mischien te ver doorgedreven liberale insteek bij de steuntoekenning zeker nuttig kan zijn.

De vraag om uitleg is afgehandeld.